

Mladi za napredek Maribora 2014

31. srečanje

STAROSTNIKI 21. STOLETJA

SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

0€đ | K P O Z U Q U P Q
T ^} đ | K O E J O C E J O Z O Ö Ö P S
¥ | a K Z O Q P O Z O R A C E J O U Ü

Februar 2014, Maribor

Mladi za napredek Maribora 2014

31. srečanje

STAROSTNIKI 21. STOLETJA

SOCIOLOGIJA

Raziskovalna naloga

Februar 2014, Maribor

Kazalo

Kazalo grafov	5
Kazalo tabel	5
1 POVZETEK	6
ZAHVALA	7
2 UVOD	8
2.1 HIPOTEZE	9
2.2 NAMEN IN CILJI	10
2.2 METODOLOGIJA	11
2.3.1 Anketa	11
2.3.1 Intervju	13
3 ZGODOVINA DOMOV ZA OSTARELE	14
3.1 ŠPITALI	14
3.2 UBOŽNICE	14
3.3 HIRALNICE	14
3.4 RAZMERE PRED IN MED DRUGO SVETOVNO VOJNO	14
3.5 RAZMERE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI	15
4 OPREDELITEV POJMA STARANJE, NAČINI MERJENJA STAROSTI PREBIVALSTVA IN NAPOVED IZ LETA 1987	16
5 PODROČJA GERONTOLOGIJE IN NAČELA GERONTOLOGIJE V JUGOSLAVIJI	17
6 SPRETNOSTI GERONTOLOŠKIH SOCIALNIH DELAVCEV	18
7 NAČELA SOCIALNEGA DELA	19
8 STATISTIČNI PRIKAZ SLOVENSKE STARAJOČE POPULACIJE	20
9 REZULTATI IN ANALIZA ANKET	23
10 INTERVJU	38
10.1 OVREDNOTENJE INTERVJUJEV	38
11 SKLEPI	39
11.1 HIPOTEZE	39
11.2 MOŽNE IZBOLJŠAVE	40

11.3 POVZETEK REZULTATOV IN NOVA SPOZNAJNA	40
11.4 DRUŽBENA ODGOVORNOST	41
12 ZAKLJUČEK	42
13 PRILOGE	43
13.1 ANKETNI VPRAŠALNIK	43
13.2 VPRAŠANJA ZA INTERVJU	46
13.3 INTERVJU V DOMU SV. LENARTA	47
13.4 INTERVJU V DOMU DANICE VOGRINEC	50
VIRI IN LITERATURA	53

Kazalo grafov

Graf št. 1: Starostne skupine moških v Sloveniji leta 2005, 2010 in 2013 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013)	20
Graf št. 2: Starostne skupine žensk v Sloveniji leta 2005, 2010 in 2013 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013)	20
Graf št. 3: Povprečna starost prebivalstva v Sloveniji leta 2000, 2004, 2008 in 2012 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013).....	21
Graf št. 4: Oskrbovanci v domovih za starejše v Sloveniji leta 2000, 2004, 2008 in 2012 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013).....	22
Graf št. 5: Število anketirancev v obeh domovih glede na spol.	23
Graf št. 6: Ali menite, da si domsko oskrbo lahko privošči vsak državljan Slovenije?	25
Graf št. 7: Ali bi Slovenija kot socialna država morala za to poskrbeti?	25
Graf št. 8: Ali bi po vašem mnenju domska oskrba morala biti socialna pravica vsakega državljana?	26
Graf št. 9: Preživljanje prostega časa v obeh domovih.	27
Graf št. 10: Kateri od naštetih dejavnikov po vašem mnenju najbolj vplivajo na staranje človeka?.....	29
Graf št. 11: Kakšen odnos ima po vašem mnenju družba do ljudi v tretjem življenjskem obdobju?	30
Graf št. 12: Odnosi so enakopravni.	31
Graf št. 13: Strokovni delavci vas podpirajo in vam pomagajo.	32
Graf št. 14: Zaradi bivanja v domu je vaš občutek izoliranosti manjši.	32
Graf št. 15: Dom skrbi za medgeneracijsko sodelovanje.	33
Graf št. 16: Dom z različnimi dejavnostmi spodbuja stike s svojci.	34
Graf št. 17: Bi si želeli več stika z mladimi?	34
Graf št. 18: Koliko časa preživite s prostovoljci na teden.	35
Graf št. 19: Ocena hrane, oskrbe, odnosa, nege, aktivnosti in lastnega počutja v domu Danice Vogrinec. .	36
Graf št. 20: Ocena hrane, oskrbe, odnosa, nege, aktivnosti in lastnega počutja v domu sv. Lenarta.	36

Kazalo tabel

Tabela št. 1: Starostni razredi anketirancev in število anketirancev po starostnih razredih.	23
Tabela št. 2: Poklici anketirancev glede na spol.	24
Tabela št. 3: Pomen doma za anketirance obeh domov po številu anketirancev.	24
Tabela št. 4: Dejavnosti stanovalcev v obeh domovih.	28

1 POVZETEK

Življenjska doba ljudi se v Sloveniji, po Evropi in drugod po svetu zadnja desetletja podaljšuje. Ustanov za starejše ljudi ne poznamo le v današnjem času, ampak izvirajo že iz preteklosti. V zadnjem desetletju se uveljavlja tudi pojem gerontologije, ki preučuje različne vidike staranja. V raziskovalni nalogi si bom zastavila naslednja raziskovalna vprašanja: Kaj staranje prebivalstva pomeni za državo in kakšne posledice to povzroča v družbi? Kakšne so razlike med javnimi in zasebnimi domovi? Ali se njihova ponudba, ki jo nudijo svojim varovancem, razlikuje? Na vprašanja bom odgovorila s pomočjo statističnih raziskav v Sloveniji in v evropskem prostoru. Opravila bom tudi anketo oz. intervjuje, s pomočjo katerih bom primerjala zasebne in javne domove. Zanimala me bo predvsem oskrba v domu, zadovoljstvo varovancev in ponudba, ki jo nudi obravnavana ustanova. Predvidevam, da bodo varovanci v zasebnih domovih deležni več individualne pozornosti in bodo zato bolj zadovoljni. Zanimalo pa me bo tudi sodelovanje domov z mlajšo generacijo, ali sodelujejo s posamezniki, šolami in drugimi organizacijami.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici in profesorici sociologije, ki mi je bila na voljo na vsakem koraku nastajanja te naloge. Prav tako gre zahvala obema intervjuvankama, gospe Mirjani Schlauer iz doma Danice Vogrinec in gospe Alenki Vadlja iz doma sv. Lenarta. En velik hvala tudi anketirancem obeh omenjenih domov, saj brez njih ne bi bilo empiričnega dela raziskovalne naloge.

2 UVOD

Za to raziskovalno nalogo sem se odločila, ker bi rada nadgradila znanje o staranju prebivalstva v Sloveniji in ga primerjala s podatki iz tujine. Po svetu se je v zadnjih desetletjih razširil pojem gerontologije, ki ga bom v nadaljevanju predstavila, in vsesplošno staranje prebivalstva. Zanimalo me bo predvsem, kaj je staranje, kaj pomeni za nas in državo, kakšne so razlike med javnimi in zasebnimi domovi, se njihova ponudba razlikuje ali ne. Primerjala bom tudi demografske podatke Slovenije in Evrope. Opravila bom ankete med varovanci javnih in zasebnih domov, te pa bodo temeljile predvsem na ponudbi domov. Moja hipoteza je, da bodo varovanci zasebnih domov zadovoljnejši s ponudbo zaradi večje individualne obravnave. Z intervjujem bom skušala izvedeti, kakšno je sodelovanje domov z mlajšo generacijo.

Raziskovalna naloga je razdeljena na:

- teoretični in
- empirični del.

2.1 HIPOTEZE

H₁: V zasebnem domu so varovanci s ponudbo zadovoljnejši kot v javnem domu.

Ta hipoteza temelji predvsem na številčnosti stanovalcev v domu. Ker je varovancev v zasebnem domu manj, predvidevam, da bodo njihovi varovanci zaradi boljšega izhodišča za individualno obravnavo in »domačnostjo« zadovoljnejši s ponudbo.

H₂: V zasebnem domu je ponudba bolje ocenjena predvsem zaradi boljšega izhodišča pri individualni obravnavi.

Pojasnilo se nanaša na pojasnilo pri hipotezi številka 1.

H₃: V javnem domu je organiziranih več prostovoljcev, zato je posledično tudi več prireditev in dejavnosti.

Ker po mojih predvidevanjih javni dom razpolaga z veliko večjim številom prostovoljcev kot zasebni, je v javnem domu več gostovanj šol in vrtcev ter drugih prireditev.

H₄: Pomen doma je za stanovalce v obeh domovih zelo visok.

Menim, da bo anketa pokazala, da varovancem bivanje v obeh domovih predstavlja novo družino, dom in življenje.

H₅: Odnosi med strokovnimi delavci in varovanci doma so v obeh domovih enakopravni in brez razlik.

Menim, da med domovoma ne bo razlike v odnosu med strokovnimi delavci in varovanci. Predvidevam, da so odnosi enakopravni in brez razlik. Strokovni delavci varovance spodbujajo pri stikih z domačimi in pri stikih v domu.

H₆: Oba domova skrbita za medgeneracijsko sodelovanje, vendar bi si starejši želeli še več stika z mlajšo generacijo.

Predvidevam, da oba domova skrbita za medgeneracijsko sodelovanja, tako da povabita šole in vrtce k sodelovanju in gostovanju na prireditvah. Vendar predvidevam, da bi si varovanci želeli še več stika z mlajšo generacijo.

2.2 NAMEN IN CILJI

Namen raziskovalne naloge je raziskati možne razlike med zasebnimi in javnimi domovi za starejše ljudi v Mariboru. Primerjala bom razlike in podobnosti skozi rezultate anket, ki jih bom opravila v dveh domovih, in sicer v Domu Danice Vogrinec, Maribor (enota Pobrežje) ter v Domu sv. Lenarta, Lenart. Opravila bom tudi dva intervjuja, v katerih me bo predvsem zanimalo področje sodelovanja domov z zunanjimi organizacijami in prostovoljstvo v obeh domovih. Moj cilj je odkriti razlike in podobnosti med zasebnim in javnim domom na različnih področjih (prehrana, nega, dejavnosti, prostovoljstvo ...).

2.2 METODOLOGIJA

V raziskovalni nalogi sem uporabila metodo spraševanja, in sicer anketo ter strukturirana intervjuja.

2.3.1 Anketa¹

Anketa vsebuje 16 vprašanj, od tega 3 odprtega tipa in 13 zaprtega tipa. Na anketna vprašanja so odgovarjali varovanci Doma sv. Lenarta iz Lenarta in stanovalci Doma Danice Vogrinec iz Maribora (enota Pobrežje). Skupaj je odgovarjalo 35 anketirancev. Vzorec je tako majhen zaradi bolezni in razhajanja gripe v času anketiranja, nekateri stanovalci težje odgovarjajo zaradi vida, branja in drugih zdravstvenih ovir. Anketa je priložena v prilogi 1. Zanima me pomen doma za varovance, ali si lahko dom privošči vsak državljan Slovenije, bi to morala biti socialna pravica, ponudba doma, odnos, itd.

Povzetek vprašanj iz anketnega vprašanja:

- V anketi sem najprej povprašala po spolu in starosti, tako sem izračunala povprečno starost anketirancev v posameznem domu. Z informacijo o poklicu pa sem pridobila podatek o ekonomskem položaju anketirancev.
- Pomen doma me je zanimal predvsem zaradi počutja in mnenja o bivanju stanovalcev v domovih.
- Zanimalo me je, ali stanovalci, ki bivajo v domovih, menijo, da si domsko oskrbo lahko privošči vsak državljan Slovenije, saj bivanje v domu predstavlja strošek za posameznika.
- Zanimalo me je tudi stališče stanovalcev glede domske oskrbe, in sicer ali bi se Slovenija kot socialna država morala bolj zavzemati za to ali ne. Spraševala sem tudi, ali bi socialna država morala poskrbeti za domsko oskrbo kot socialno pravico.
- Preživljanje prostega časa stanovalcev me je zanimalo predvsem zaradi dejavnosti, ki jih dom organizira oziroma kako dom skrbi za druženje med stanovalci.
- Preko vprašanja o dejavnostih sem dobila okvirno število dejavnosti in prireditev oziroma podatek o najbolj obiskanih dejavnostih med anketiranci. Spraševala pa sem tudi po željenih oziroma dodatnih dejavnostih, ki bi si jih stanovalci želeli.

¹ Glej prilogo št. 1: Anketni vprašalnik.

- Vprašanje o dejavnikih, ki vplivajo na staranje se nanaša na teoretični del, kjer Accetto razdeli dejavnike na zunanje in notranje.
- Zanimal me je tudi odnos širše družbe do ljudi v tretjem življenjskem obdobju. Prosila pa sem tudi za pojasnitev oziroma obrazložitev, da bi bolje dobila vpogled v mnenje stanovalcev glede odnosa do njih s strani družbe.
- Spraševala sem po odnosih znotraj doma, predvsem med strokovnimi delavci in stanovalci. Zadnje vprašanje (*c - Za odnose med varovanci doma in strokovnimi delavci lahko rečete, da osebje doma ne dela razlik med posameznimi varovanci glede na spol, vero, status*) sem morala iz ankete odstraniti po končanju anketiranja, zaradi dvojne negacije in posledično nerazumljivega odgovora.
- V 9. vprašanju sem spraševala o odnosu družbe do starostnikov. Tukaj pa me je zanimalo, kako stanovalci doživljajo odnos družbe in ali se je njihov občutek izoliranosti zato v domu zmanjšal.
- Zanimale so me dejavnosti doma, predvsem pa sodelovanje z mlajšo generacijo (šole, vrtci, srednje šole ...).
- Zraven stika z mlajšo generacijo me je zanimalo, ali dom in strokovni delavci spodbujajo stike z stanovalčevimi svojci.
- Zanimalo me je tudi, ali si stanovalci želijo več stika z mladimi. Navezovalo se je vprašanje na medgeneracijsko sodelovanje in ali si ga stanovalci želijo še več.
- Ker se moja naloga navezuje tudi na prostovoljstvo v domovih, me je zanimalo, koliko časa posamezni stanovalci preživijo s prostovoljci.
- Pri zadnji tabeli pa sem dobila splošno oceno posameznih področij, in sicer hrane, oskrbe, odnosa, nege, aktivnosti in lastnega počutja.

2.3.1 Intervju²

V strukturiranem intervjuju sem spraševala po posebnostih doma v ponudbi, prostovoljstvu in sodelovanju domov z drugimi ustanovami (šole, vrtci, društva ...). Intervjuvala bom strokovni sodelavki v obeh domovih. Intervju bo potekal ustno in vsebuje 9 vprašanj, ki se nanašajo na zgoraj omenjene teme.

Vprašanja so naslednja:

1. Kakšno je sodelovanje med domom in šolami (kako bi ga Vi ocenili)?
2. Koliko šol/prostovoljcev sodeluje?
3. Bi si želeli več sodelovanja? Bi si več sodelovanja želeli varovanci doma?
4. Kaj prostovoljci in varovanci počnejo skupaj? Koliko časa na teden preživijo skupaj?
5. Bi izpostavili kakšne posebnosti sodelovanja med prostovoljci in varovanci doma?
6. Se lahko kot prostovoljec pridruži kdorkoli (tudi posameznik, brez posredovanja šole ali kakšne druge ustanove)?
7. Imajo prostovoljci kakšno uvodno usposabljanje? Imate z njimi kakšne evalvacije ali sestanke?
8. Kdo je po Vašem mnenju primeren za takšno vrsto prostovoljstva pri Vas?
9. Kakšna je Vaša ocena ponudbe doma? Se ponašate s kakšnimi posebnostmi, ki Vas razlikujejo od drugih domov (bi jih izpostavili)?

² Glej prilogo št. 3 in 4: Intervju z obema strokovnima sodelavkama domov.

3 ZGODOVINA DOMOV ZA OSTARELE

3.1 ŠPITALI

Kot navaja Jana Mali (2008), so špitali ena izmed najstarejših dobrodelnih organizacij. Najprej so predstavljali zavetišča za romarje in reveže, v poznem srednjem veku pa so nudili zraven še zdravstveno nego za revne, najdenčke in sirote. Njihovo ime je kasneje vplivalo na poimenovanje medicinske ustanove bolnišnice (*hospital*). Imeli so socialno funkcijo, in sicer zdravstveno oskrbo obrobnih in nemočnih skupin v družbi.

3.2 UBOŽNICE

Te ustanove iz 18. stoletja (Mali, 2008) so nudile prenočišča in hrano revežem oziroma ljudem, ki se z delom niso mogli preživljati (osnovne življenjske potrebščine). Ubožnice so prav tako imele hišni red, ki so se ga varovanci morali držati. Držati so se morali časa zapiranja vrat, medsebojne pomoči, opravljanja hišnih opravil, prepovedi beračenja in molitve v cerkvi za »dobrotnike mesta«.

3.3 HIRALNICE

V hiralnice so zahajali predvsem oboleli ljudje, katerih bolezni se ni dalo ozdraviti, kot navaja Malijeva (2008). V špitalih in drugih ustanovah niso bili najbolj zaželeni, saj so zasedali mesto ozdravljivim bolnikom. Zapisi o hiralnici v Ljubljani obstajajo iz leta 1811, kjer so najprej imeli prostore v špitalu, kasneje pa v civilni bolnici.

3.4 RAZMERE PRED IN MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Na podeželju, navaja Malijeva (2008), je bila slaba oskrba in ni bilo ukrepov na področju socialnih problemov. Veliko je bilo beračenja in malo ustanov, ki so bile v mestu bolj pogoste in številčnejše. Razvijala se je oskrba na domu oziroma po hišah. Vsaka občina pa je šibkejšim skupinam pomagala na različne načine, najpogostejša pa sta bila denarna podpora in občasna podpora v obliki hrane, kurjave, oblačil ... Nekatere občine so priskrbele za institucije tudi hiše (primer Cerknice) ali občinska stanovanja za posameznike. V institucijah ni bil kriterij zmožnost plačevanja oskrbe, saj še prihodki niso izhajali iz pokojninskega zavarovanja, ampak osebnih prihrankov. Za ljudi brez prihrankov je po svojih zmožnostih plačevala občina. Osebjem teh ustanov ni bilo posebej izobraženo za ljudi s posebnimi

potrebami (npr. gibalno ovirani). Če povzamem: življenje ni bilo lahko v tretjem življenjskem obdobju v obeh primerih, če so starejši bili varovanci institucij ali ne.

3.5 RAZMERE PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

V novi državi je prišlo do spremembe sistema in takratni vrh je želel v kratkem roku državo spremeniti v razvito industrijsko deželo. Malijeva navaja (2008: 22), da je bilo v ustanovah od začetka tega obdobja zelo veliko ljudi, ki so se razlikovali po starosti. Kar nekaj se je v domovih znašlo dekel in hlapcev, ki niso imeli urejenega prebivališča in delavskih razmerij. Veliko je bilo tudi vojnih invalidov in sirot, ki so v teh ustanovah zasedali prostore, namenjene starejšim. Kasneje je bilo vedno manj ljudi, začelo se je tudi razvrščanje glede na vir sredstev. Tako so bili bogatejši lepše in boljše obravnavani kot reveži, ki jim je dom plačevala občina/država.

Če je nekoč po tradiciji veljalo, da je družina in nasledstvo skrbelo za starejšega člana družine, se je to začelo v tem obdobju spreminjati. Starejši ljudje so odrinjeni na rob družbe. S procesom urbanizacije in suburbanizacije se mladi še danes odseljujejo iz obrobnih območij v mesta in njihovo okolico. Vzroki zato so največkrat gospodarski, saj je veliko možnosti zaposlitve v centrih mest. Z razvojem mest so starejši ostajali na podeželju in so se njihove izkušnje, znanje in izobrazba v primerjavi z mladimi zmanjšale.

4 OPREDELITEV POJMA STARANJE, NAČINI MERJENJA STAROSTI PREBIVALSTVA IN NAPOVED IZ LETA 1987

»Staranje je postopno odpovedovanje homeostaze v odsotnosti bolezni, poškodbe ali njenih posledic.« (Ribarič, 2004, str. 21)

Zgornja medicinska opredelitev temelji na bioloških značilnostih staranja. Ribarič (2004: 21) v nadaljevanju navaja, da poznamo dve vrsti staranja: biološko in kronološko starost. Pri kronološki starosti s starostjo pojmuje določeno skupino, ki je starostno pogojena oziroma je odvisna le od števila let. Biološka starost pa se predvsem nanaša na biološke parametre in zaenkrat še ni določenih »biomarkerjev«, ki bi določali človekovo biološko starost. S kronološko starostjo pa upada tudi duševna in telesna sposobnost (biološka parametra), ki upada na posameznikovi ravni.

Na hitrost staranja pa vplivajo zunanji in notranji dejavniki, ki jih navaja Ribarič (2004: 21)

ZUNANJI DEJAVNIKI

- Stres (pojav sladkorne bolezni, bolezni srca ...),
- Življenjski slog (prehrana, telesna aktivnost, alkohol, kajenje ...),
- Vplivi iz okolja (onesnažen zrak, voda ...).

NOTRANJI DEJAVNIKI

- Progeria (pojav starostnih sprememb v prvih dveh letih življenja, zaradi mutacije),
- Nagnjenost k boleznim.

Accetto navaja (1987: 11), da demografi uporabljajo parametre za povprečno starost, zgoščenost starejšega prebivalstva in tako dalje.

Ti parametri so:

- povprečna starost,
- primerjava mlajše in starejše populacijske skupine,
- izračun pričakovane življenjske dobe,
- ugotavljanje staranja ljudi glede na spol.

V svoji knjigi Accetto (1987: 18) razloži demografske kazalce in napove, kaj nam ti povedo za prihodnost. Po drugi svetovni vojni se število starejšega prebivalstva večja, najbolj opazno je to v nerazvitih državah, kjer tega pojava prej ni bilo (izrazito povečanje starejšega prebivalstva). Accetto prav tako napove, da bo upadla nataliteta³, vendar pa se bo

³ Nataliteta- število, ki pove, koliko (živih) otrok se rodi v letu na tisoč prebivalcev, rodnost. (SSKJ, 2000)

mortaliteta⁴ zmanjšala, kar spet privede do povečanja števila starejših. V Sloveniji se takrat začne večati povprečna starost, ki se razlikuje tudi glede na spol, in sicer ženske doživijo višjo starost (prikazano v grafih, poglavje 8).

5 PODROČJA GERONTOLOGIJE IN NAČELA GERONTOLOGIJE V JUGOSLAVIJI

Malijeva (2008: 41) navaja, da gerontologijo oz. področja raziskovanja gerontologije delimo na 4 temeljna področja, in sicer:

1. Kronološko staranje – osnova je posameznikova starost,
2. Biološko staranje – spremembe v telesu (zmanjševanje sposobnosti delovanja organizma),
3. Psihološko staranje – spremembe mentalnih funkcij in motivacije,
4. Sociološko staranje – spremembe v družbi, družini na individualni ravni posameznika.

Po svetu so v 60. letih 20. stoletja nastala načela, ki so organizirala socialno zdravstvo starejših. Kot navaja Malijeva (2008:50), so se ta načela v slovenskem prostoru sprejela oktobra 1964 na jugoslovanskem seminarju iz geriatrije⁵.

Sklepi so bili naslednji, kot navaja Malijeva (2008: 50,51,52):

1. Družba mora poskrbeti za starejše, da bodo lahko naprej delovali v svojem okolju, kot so to delali v najaktivnejših letih.
2. Posameznikom, ki ne morejo več živeti v svojem gospodinjstvu, se mora zagotoviti možnost bivanja v domovih.
3. Domovi se delijo na domove za duševno prizadete in kombinirane.

⁴ Mortaliteteta – število, ki pove, koliko ljudi umre v letu na tisoč prebivalcev; umrljivost, smrtnost. (SSKJ, 2000)

⁵ Geriatrija – proučevanje in zdravljenje starostnih bolezni. (SSKJ, 2000)

6 SPRETNOSTI GERONTOLOŠKIH SOCIALNIH DELAVCEV

Malijeva (2008: 68–70) navaja, da je ameriško združenje socialnih delavcev izdalo brošuro, ki našteva potrebne spretnosti za delo z starejšimi.

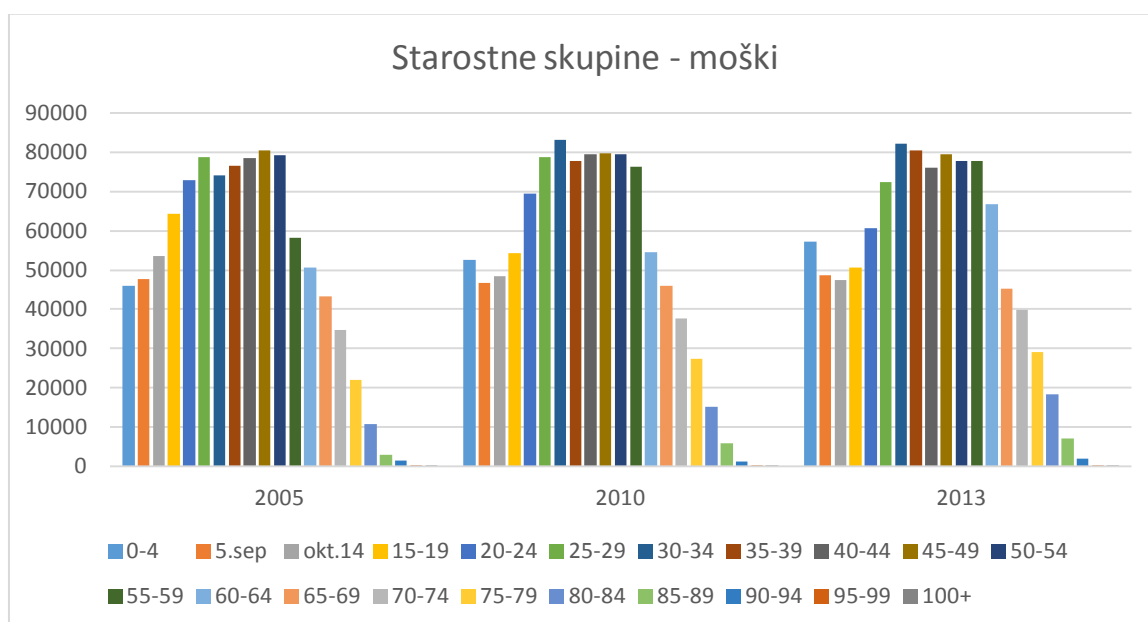
- *Razumevanje razvojnih faz staranja* – na podlagi tega pa razvije svoja pričakovanja.
- *Upoštevanje življenjskih izkušenj in vlog* – varovanci so imeli in imajo neko določeno vlogo v socialnem okolju, kar pa pomaga pri prilagajanju posamezniku.
- *Razumevanje doživljanja starosti pri starejših* – to nam omogoča vpogled v pričakovanja in mogoča nasprotja med njimi in realnostjo.
- *Ugotavljanje funkcionalnih sposobnosti* – te omogočajo določitev stopnje samostojnosti in neodvisnosti.
- *Prepoznavanje potreb na področju duševnega zdravja in znakov depresije* – zagotovitev ustrezne pomoči in svetovanja.
- *Ustvarjanje primerne dialoga* – na njem se gradi odnos med varovancem in socialnim delavcem.
- *Problem smrti in umiranja* – tabu v družbi, katerega breme se najbolj prenese na starejše. Varovanci v tem obdobju izgubljajo prijatelje, sorodnike ..., kar ogroža njihovo socialno mrežo. Strokovni delavec na to odreagira strokovno in pozorno.
- *Spoštovanje vloge religije in duhovnosti* – vključenost pomoči teh dveh, če je tako zaželeno.

7 NAČELA SOCIALNEGA DELA

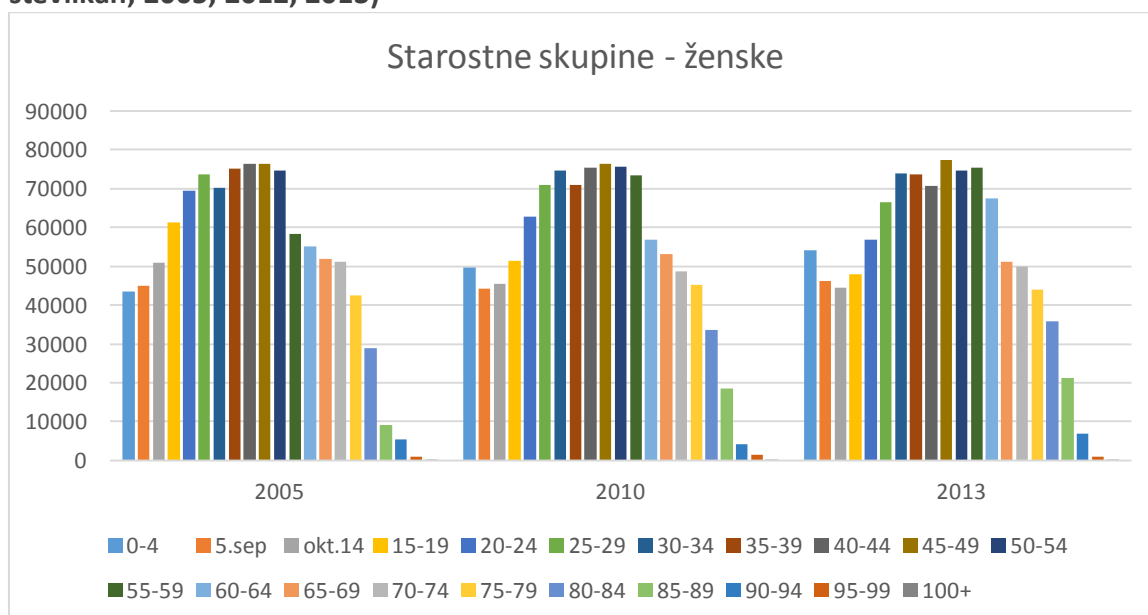
Jana Mali navaja (2008:70–76) načela socialnega dela s starejšimi, in sicer so to nekatera izmed njih :

1. *Partnerstvo* se razvije med varovancem in strokovnim delavcem. Njun odnos je enakopraven in strokovnjak verjame sposobnostim in odgovornostim varovanca.
2. *Perspektiva moči* omogoča, da s krepitevijo moči varovancu pomagamo. S tem ga podpiramo in mu odpiramo nova upanja, rešitve in varovanec tako sam spozna, kaj je najbolje zanj.
3. *Zagovorništvo* pride v ospredje predvsem v delu z dementnimi ljudi. Zagovorništvo lahko krepi posameznikovo samozavest, izboljša kvaliteto življenja neke skupine in zmanjša izključenost ter prikrajšanost.
4. *Antidiskriminacijska usmeritev* kar pomeni, da socialni delavec ne razlikuje med posamezniki in jih ne obravnava glede na vero, raso, pripadnost ...
5. *Skupine za samopomoč* pomagajo pri krepljenju skupinske zavesti in zmanjšujejo izoliranost ter medgeneracijske nepovezanosti.
6. *Socialne mreže* so povezave posameznika z okolico in drugimi ljudmi. V domu so pomembne predvsem socialne mreže med ožjimi svojci in mreže v domu (osebje, sostanovalci ...).

8 STATISTIČNI PRIKAZ SLOVENSKE STARAJOČE POPULACIJE

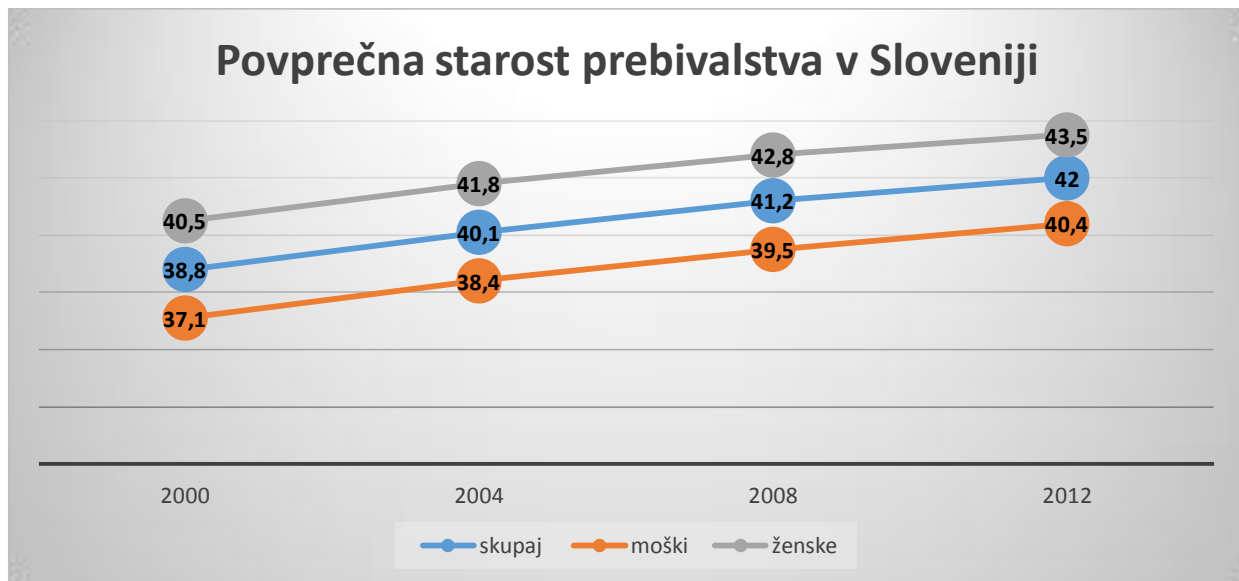
Graf št. 1: Starostne skupine moških v Sloveniji leta 2005, 2010 in 2013 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013)

Graf št. 2: Starostne skupine žensk v Sloveniji leta 2005, 2010 in 2013 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013)

Prva najopaznejša razlika med zgornjima dvema grafoma je število žensk in moških. Žensk je manj kot moških. Pri ženskah se stolpci po velikosti pomikajo proti desni, saj se število v razredih od 30 do 64 let veča. Povečuje pa se tudi število v razredu od 65 let naprej. Kljub razbranemu staranju prebivalstva v Sloveniji še vedno raste za približno 5000 razred 0–4 let, torej populacija otrok. Ta razred je od leta 2003 manjši od razreda starejših (od 65 let). Eurostat napoveduje, da bo do leta 2050 še manj otrok, kot jih je sedaj (SURS, 2005). Pri moških prav tako ta razred počasi narašča, saj vidimo, da je leta 2005 bilo v tem razredu

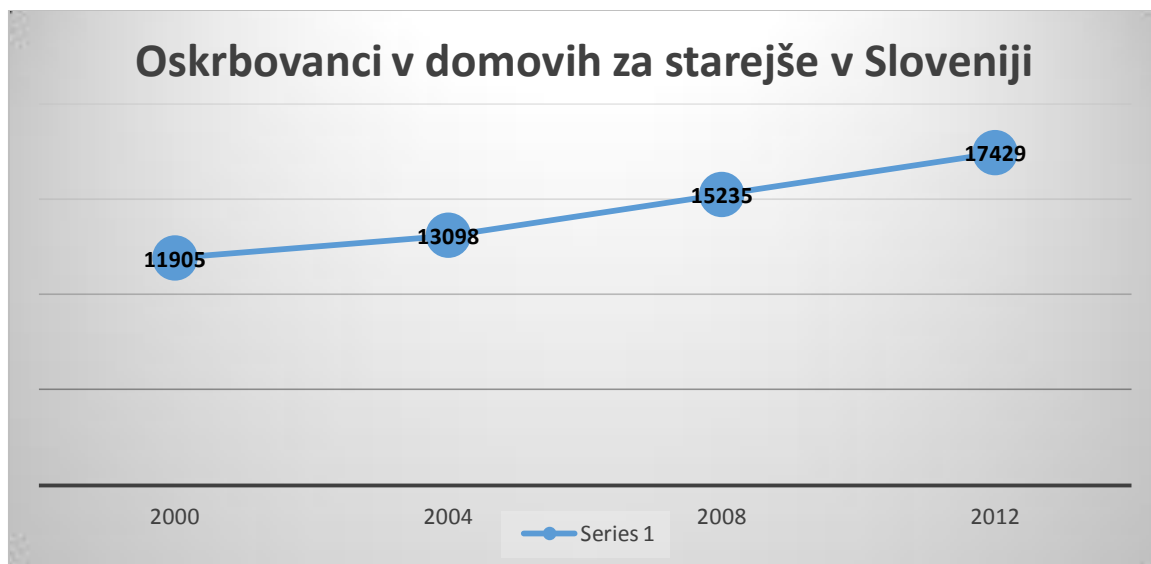
približno 46000, leta 2013 pa 57000. Razlika med grafoma se pojavi v razredih od 65 let dalje, od koder pa se razlika še bolj pogloblja zaradi večje dosežene starosti pri ženskah.

Graf št. 3: Povprečna starost prebivalstva v Sloveniji leta 2000, 2004, 2008 in 2012 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013)

Iz grafa št. 3 lahko razberemo, da se povprečna starost prebivalstva v Sloveniji vztrajno dviga.

Tako se je skupna povprečna starost v 12 letih povišala za 3,2 leta. Že v začetku (graf leta 2000) lahko vidimo, da je povprečna starost pri ženskah za 3,4 leta višja kot pri moških. To pa je razvidno tudi iz grafa 1 in 2, kjer so razredi od 64 let naprej pri ženskah številčnejši.

Graf št. 4: Oskrbovanci v domovih za starejše v Sloveniji leta 2000, 2004, 2008 in 2012 (vir: Slovenija v številkah; 2005, 2012, 2013)

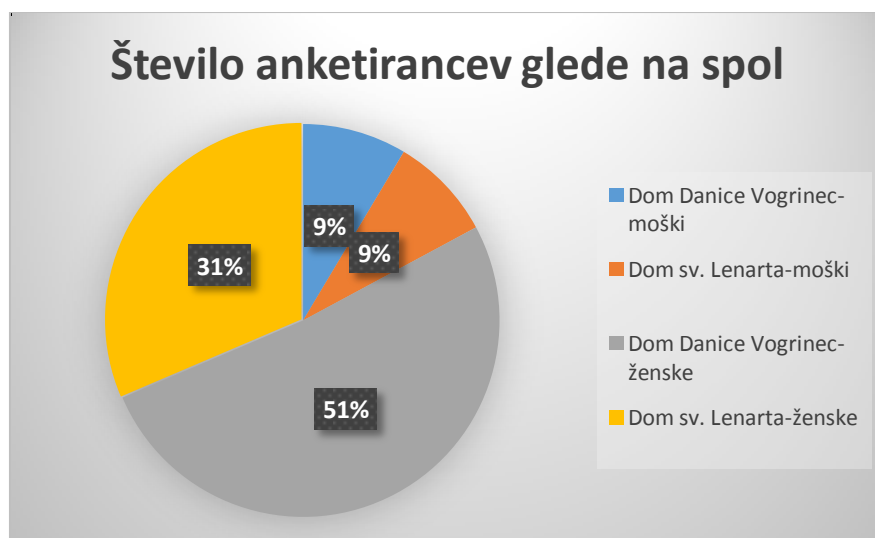
Prejšnja opisa še potrjuje graf št. 4, ki kaže povečevanje števila oskrbovancev v letih 2000, 2004, 2008, in 2012. V 12 letih je število oskrbovancev naraslo za 5524 oseb.

Prebivalstvo v Sloveniji se stara, kar lahko vidimo iz grafov št. 1, 2, 3 in 4. Po napovedih Eurostata se bo razred prebivalcev do 15 let še zmanjševal v prihodnosti. Kot lahko izberemo iz prvih dveh grafov, se večajo starostni razredi od 55 let dalje. Slednje potrjuje tudi to, da se povprečna starost prebivalstva zvišuje. Zvišuje pa se tudi število oskrbovancev v domu, kar je posledica staranja prebivalstva in hitrega načina življenja mladih.

9 REZULTATI IN ANALIZA ANKET

Starost/število	Dom sv. Lenarta	Dom Danice Vogrincec
50–54	/	1
55–59	/	2
60–64	1	/
65–69	1	/
70–74	3	2
75–79	1	4
80–84	5	6
85–89	2	4
Ni izpolnjeno	1	2
Skupaj	14	21
Povprečna starost (brez neizpoljenih)	76,96	76,3

Tabela št. 1: Starostni razredi anketirancev in število anketirancev po starostnih razredih. Zaradi bolezni in razhajajočih virusnih okužb je število respondentov majhno. Problem je tudi pri varovancih, ki ne morejo več pisati ali so bolni. Anketiranje sem izvajala v Domu sv. Lenarta in v Domu Danice Vogrincec. Sodelovalo je skupaj 35 varovancev obeh domov, od tega 29 žensk in 6 moških. Varovancem, ki niso mogli prebrati ankete, sem prebrala vprašanja, pri tem so mi pomagali tudi strokovni delavci obeh domov.

Graf št. 5: Število anketirancev v obeh domovih glede na spol. Največji delež med anketiranci predstavljajo ženske v domu Danice Vogrincec (51 %, 18 anketirancev ženskega spola), najmanjši pa moški iz obeh domov (18 %, 6 anketirancev moškega spola).

POKLICI ANKETIRANCEV GLEDE NA SPOL			
MOŠKI POKLICI		ŽENSKI POKLICI	
DOM SV. LENARTA	DOM DANICE VOGRINEC	DOM SV. LENARTA	DOM DANICE VOGRINEC
Kmetijski tehnik	Turistični delavec	Gospodinja (4)	Delavka (4)
Zdravstveni tehnik	Dentist	Uslužbenka	Medicinska sestra (2)
Inženir strojništva	Avtoklepar	Potnica	Kurirka
		Snažilka	Strežnica
		Učiteljica (2)	Računovodja
		Računovodja	Vodja žerjava
		Turistična delavka	Prodajalka
			Šivilja
			Kuharica
			Delo v domu za starejše
			Administratorka
			Nadzornica

Tabela št. 2: Poklici anketirancev glede na spol.

V obeh anketah sem povprašala anketirance glede njihovega poklica. V oklepajih zraven navedbe poklica je število anketirancev, ki so navedli enak poklic. Informacija o opravljanju poklica me je zanimala predvsem iz ekonomskega razloga, saj sem tako dobila splošno sliko, kako so anketiranci ekonomsko situirani v družbi in posledično, ali si lahko privoščijo domsko oskrbo sami. Iz tabele št. 2 je razvidno, da so poklici zelo raznoliki in zato so tudi ekonomski položaji posameznikov različni. Če primerjamo strukturo moških in ženskih poklicev v obeh domovih vidimo, da se po statusu in ugledu poklici bistveno ne razlikujejo.

POMEN DOMA ZA ANKETIRANCE (Kaj Vam pomeni dom?)			
DOM SV. LENARTA	Št.	DOM DANICE VOGRINEC	Št.
Življenje	1 (7 %)	Nov dom	5(23 %)
Vse	4(29 %)	Vse	7(32 %)
Veselje, oskrbo, varnost	6 (43 %)	Preživljanje lepe starosti in blaženje težav	2 (9 %)
Izboljšanje bivalnih razmer	1(7 %)	Celotno oskrbo in varnost	3(14 %)
Zatočišče	2(14 %)	Smisel za nadaljevanje življenja	1(4,5 %)
		Veliko	1(4,5 %)
		Druženje	2(9 %)
		Streha nad glavo, prehrana, redna oskrba	1(4,5 %)

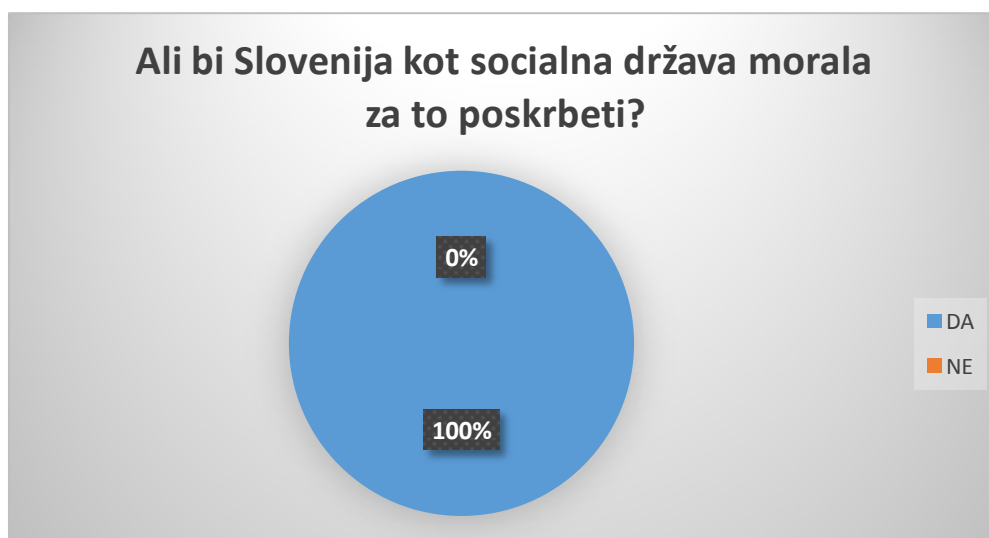
Tabela št. 3: Pomen doma za anketirance obeh domov po številu anketirancev.

V obeh domovih jih je veliko navedlo, da jim dom pomeni vse oziroma nov dom. V domu sv. Lenarta oskrbovancem v največji meri (43 %) pomeni veselje oskrbo in varnost. Velik delež

(29 %) respondentov iz doma sv. Lenart je na vprašanja odgovorilo, da jim dom pomeni vse. V domu Danice Vogrinec je največ stanovalcev (32 %) odgovorilo, da jim dom pomeni vse. Veliko jih je odgovorilo, da jim dom pomeni nov dom (23 %) ali celotno oskrbo ter varnost (14 %). Kot lahko vidimo v tabeli št. 4, za vse anketirance dom generalno pomeni veliko.

Graf št. 6: Ali menite, da si domsko oskrbo lahko privoščijo vsak državljan Slovenije?
Večina anketirancev (86 %) meni, da si domske oskrbe ne more privoščiti vsak državljan Slovenije, še vedno pa nekateri menijo, da si domsko oskrbo lahko privoščijo vsak državljan Slovenije.

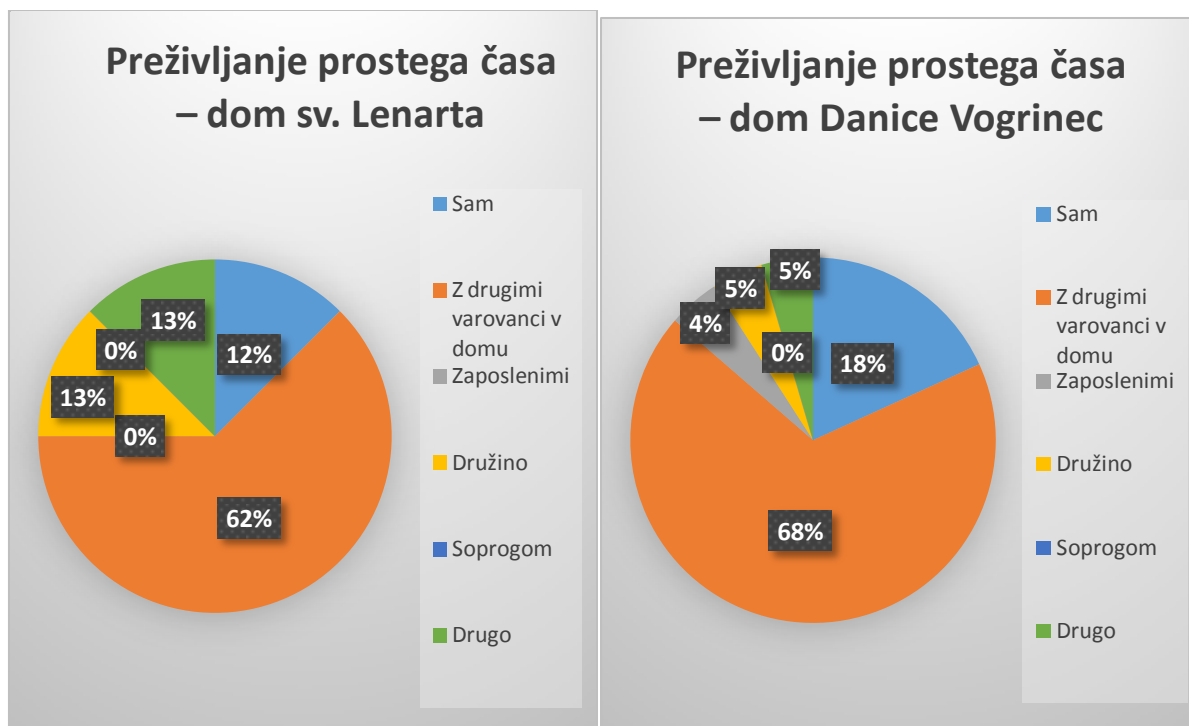
Graf št. 7: Ali bi Slovenija kot socialna država morala za to poskrbeti?
To vprašanje se nanaša na graf št. 6 oziroma vprašanje. V obeh domovih se vsi anketiranci, ne glede na odgovor pri prejšnjem vprašanju, strinjajo, da bi Slovenija kot socialna država morala poskrbeti za socialno blaginjo državljanov.

Ali bi po vašem mnenju domska oskrba morala biti socialna pravica vsakega državljana?

Graf št. 8: Ali bi po vašem mnenju domska oskrba morala biti socialna pravica vsakega državljana?

Kljub enotnem strinjanju pri vprašanju o odgovornosti države, kot socialne države, pa se pri tem vprašanju pojavi majhen delež (6 %), ki se ne strinja s trditvijo o socialni pravici. Ti anketiranci menijo, da bi država morala poskrbeti za domsko oskrbo, kljub temu pa domska oskrba ne bi bila socialna pravica vsakega državljana. Majhen delež (6 %) respondentov je odgovorilo tudi z ne vem.

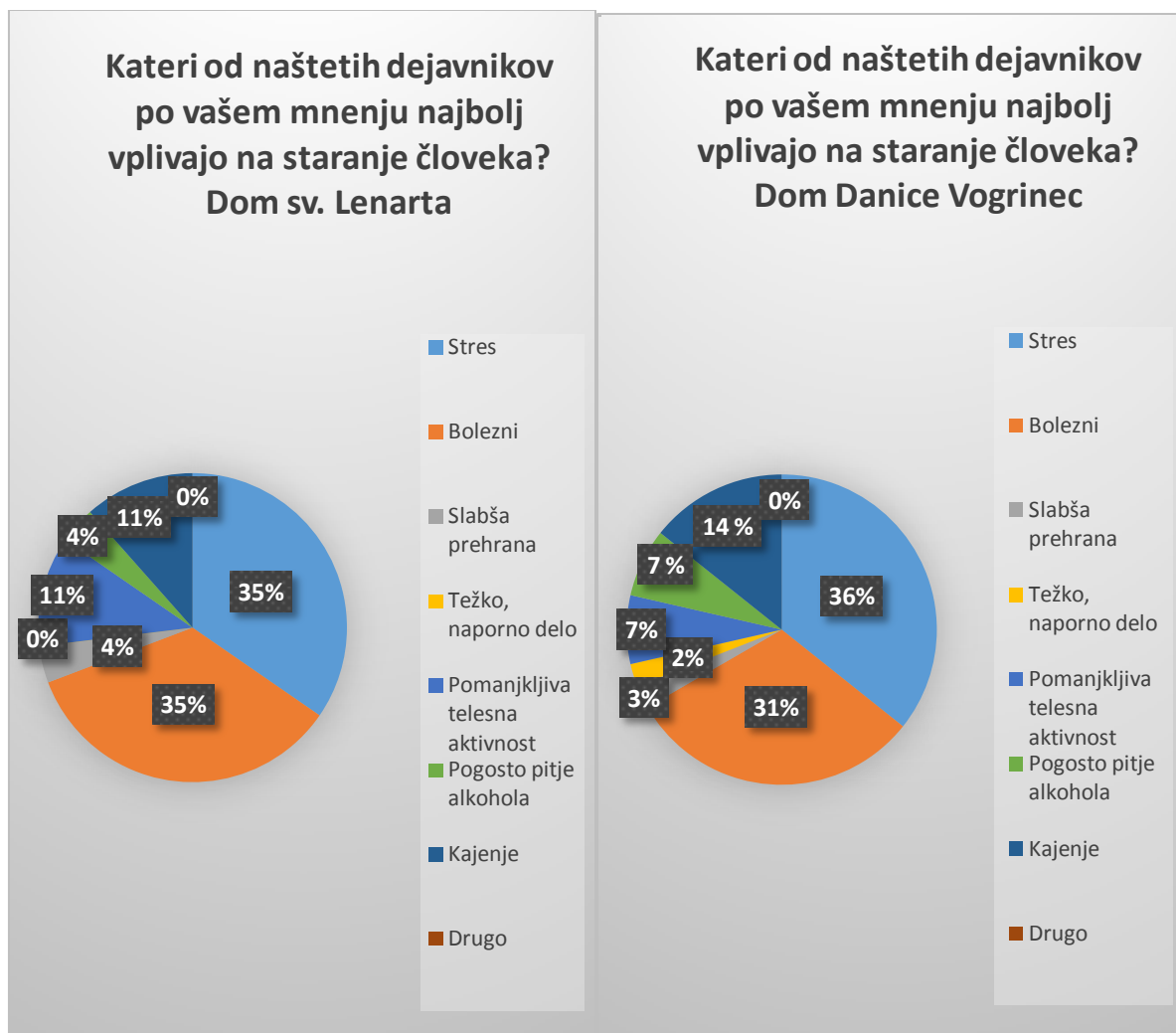
Graf št. 9: Preživljanje prostega časa v obeh domovih.

V domu sv. Lenarta je največ anketirancev (62 %) odgovorilo, da prosti čas preživljajo z drugimi varovanci v domu. Najmanj jih je odgovorilo, da čas preživlja z družino in sam (12 %). Nihče ni odgovoril, da čas preživlja z zaposlenimi in soprogom. V domu Danice Vogrinec je največ respondentov odgovorilo, da prosti čas preživljajo z drugimi varovanci (68 %). Najmanj jih je odgovorilo, da prosti čas preživljajo z zaposlenimi (4 %). Prav tako nihče ni odgovoril, da čas preživlja s soprogom. Iz grafa št. 9 lahko vidimo, da je najpogostejši delež (62 % in 68 %), ki predstavlja druženje med varovanci znotraj doma, na drugem mestu prosti čas (12 % in 18 %) radi preživijo tudi sami. Nekoliko večji delež preživljanja prostega časa (13 %) z družino je pri domu sv. Lenarta, pri domu Danice Vogrinec stanovalci preživljajo čas tudi z zaposlenimi (4 %). Pod možnostjo »drugo« so bile navedene naslednje možnosti: prijatelji, prostovoljci.

DEJAVNOSTI V OBEH DOMOVIH			
DOM SV. LENARTA		DOM DANICE VOGRINEC	
ŽELJENE	UDELEŽBA	ŽELJENE	UDELEŽBA
Kegljanje	Sveta maša (3)	Intelektualne dejavnosti	Petje (2)
Tombola	Prireditve (5)		Pikado (2)
Prebiranje literarnih besedil	Telovadba (3)		Računalništvo
Prepevanje	Druženje (2)		Joga
	Pikado		Telovadba (3)
	Bowling		Skupina za samopomoč (2)
	Družabne igre		Krožki (7)
	Delovna terapija (3)		Družabne igre (3)
	Športne dejavnosti (2)		Druženje (4)
			Delovna terapija (3)
			Sprehodi (2)
			Branje

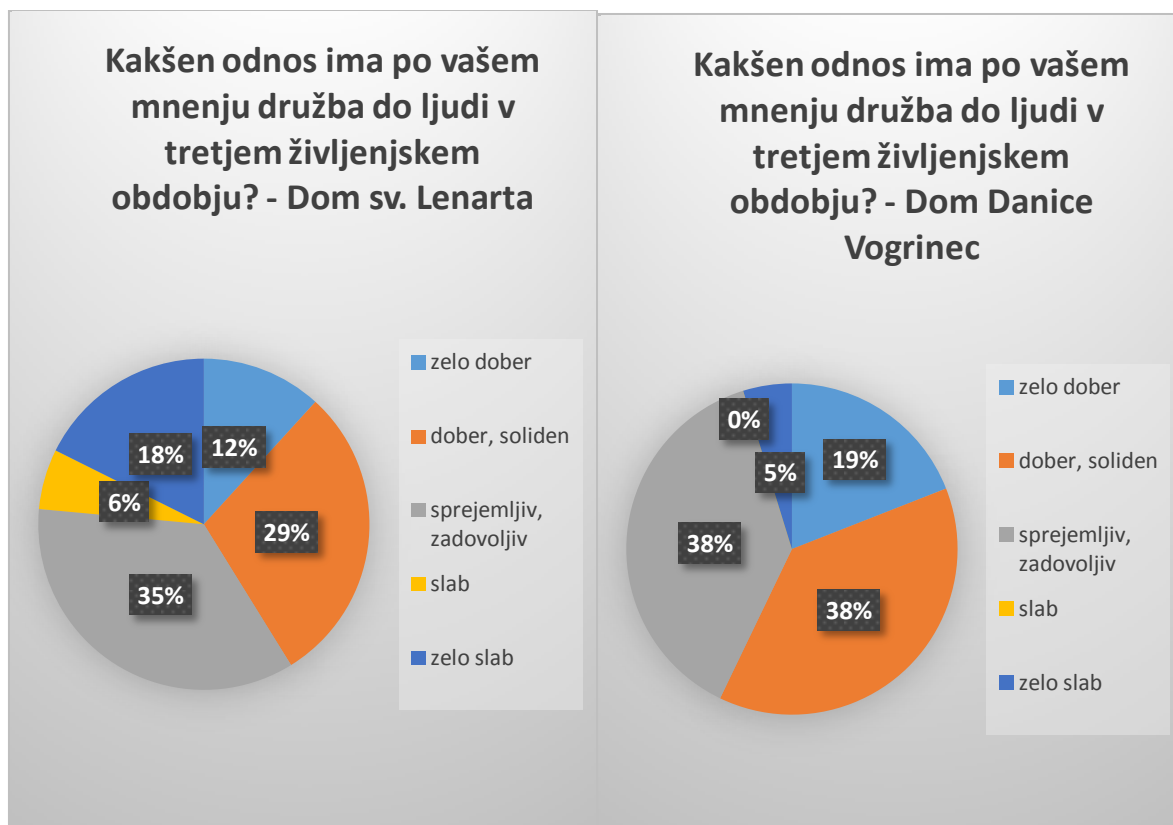
Tabela št. 4: Dejavnosti stanovalcev v obeh domovih.

Na tabeli št. 5 so našete dejavnosti, v katerih so udeleženi v prostem času. Vidimo lahko, da se nekatere aktivnosti pojavljajo v obeh domovih. Povprašala sem tudi po aktivnostih, ki si jih anketiranci želijo v prihodnosti. Največ se jih v domu sv. Lenarta udeležuje prireditvev (24 %), najmanj pa pikada, bowlinga in družabnih iger (vsak posebej 5 %). V domu Danice Vogrinec se največ anketirancev (23 %) udeležuje krožkov, najmanj pa se udeležujejo branja, joge in računalništva (vsak posebej 3 %). Dejavnosti, ki bi si jih stanovalci želeli v domu sv. Lenarta, so kegljanje, tombola, prebiranje literarnih besedil in prepevanje. V domu Danice Vogrinec je en anketiranec predlagal intelektualne dejavnosti.

Graf št. 10: Kateri od naštetih dejavnikov po vašem mnenju najbolj vplivajo na staranje človeka?

Ker sem v teorijo vključila tudi dejavnike, ki vplivajo na staranje, sem anketirance povprašala kaj po njihovem mnenju najbolj vpliva na staranje človeka. Velika večina se jih strinja, da sta najbolj pogosta dejavnika za staranje bolezen in stres. Tretji najpogostejši odgovor je kajenje, za njim pa pomanjkljiva telesna aktivnost. V domu sv. Lenarta nobeden od anketirancev ni odgovoril, da na to vpliva težko delo. Nekaj pa jih meni, da tudi alkohol vpliva na staranje posameznika. Pri tem vprašanju sem pričakovala podobne odgovore, torej da bo največ bolezni in stresa. Preseneča pa me majhen delež pri odgovoru težko delo, za katerega sem predvidevala da bo višji.

Graf št. 11: Kakšen odnos ima po vašem mnenju družba do ljudi v tretjem življenjskem obdobju?

Največ anketirancev (35 %) v domu sv. Lenarta je odgovorilo, da je odnos sprejemljiv, zadovoljiv, najmanj pa, da je odnos slab (6 %). V domu Danice Vogrinec je največ respondentov odgovorilo da je odnos zelo dober (38 %) in dober, soliden (38 %). Najmanj jih meni, da je odnos zelo dober (5 %). Nihče ni odgovoril, da je odnos slab.

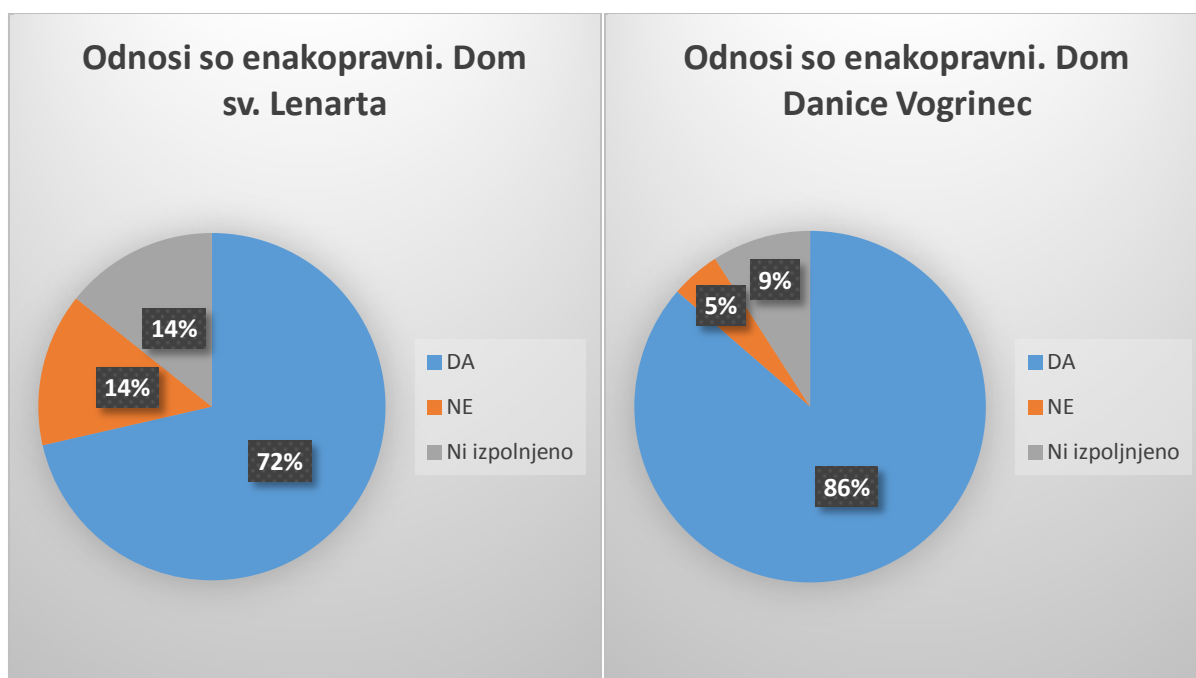
Anketirance sem pri tem vprašanju prosila za obrazložitev, vendar sem jih dobila malo glede na število anket.

Obrazložitve za dom sv. Lenarta so naslednje:

zaradi načina življenja mlajših ne razumejo naših težav, boljša oskrba s strani družbe, skromne pokojnine, skuša se pomagati, ni bilo težav glede tega.

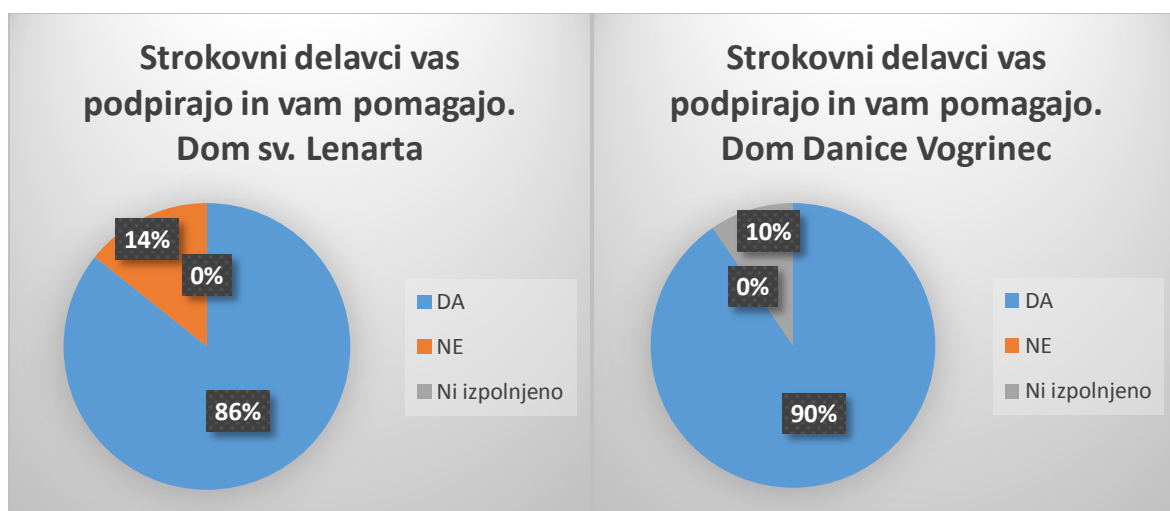
Obrazložitve za dom Danice Vogrinec so naslednje:

odvisno od posameznika, sistem in družba se premalo trudita, vsi spoštljivi (eni bolj, drugi manj), ne maram poniževanja, trudijo se.

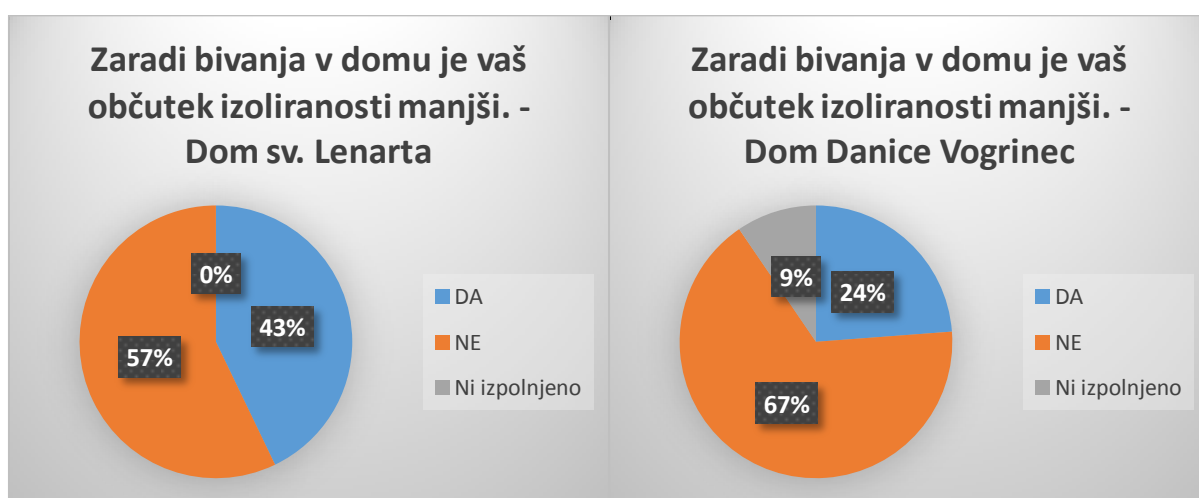
Graf št. 12: Odnosi so enakopravni.

V domu sv. Lenarta je največ stanovalcev odgovorilo, da se strinjajo s trditvijo o enakopravnih odnosih (72 %). V domu Danice Vogrincec pa se jih strinja večji delež (86 %) kot v domu sv. Lenarta. V domu sv. Lenarta se jih ne strinja s trditvijo 14 %, v domu Danice Vogrincec pa 5 %. Večji skupni delež (v obeh domovih) anketirancev (83 %) je za to, da so odnosi enakopravni, manjši delež (9 %) pa zato, da niso. Nekaj anket (11 %) tudi ni imelo izpolnjenega vprašanja. Anketiranci najverjetneje niso želeli odgovoriti na to vprašanje. Pri eni anketi (3 %) je zraven bilo dopisano, zakaj niso enakopravni, in sicer ker so bolj spoštljivi do novincev. Možna izboljšava pri tem vprašanju bi bila anketa na večjem številu anketirancev in pojasnilo.

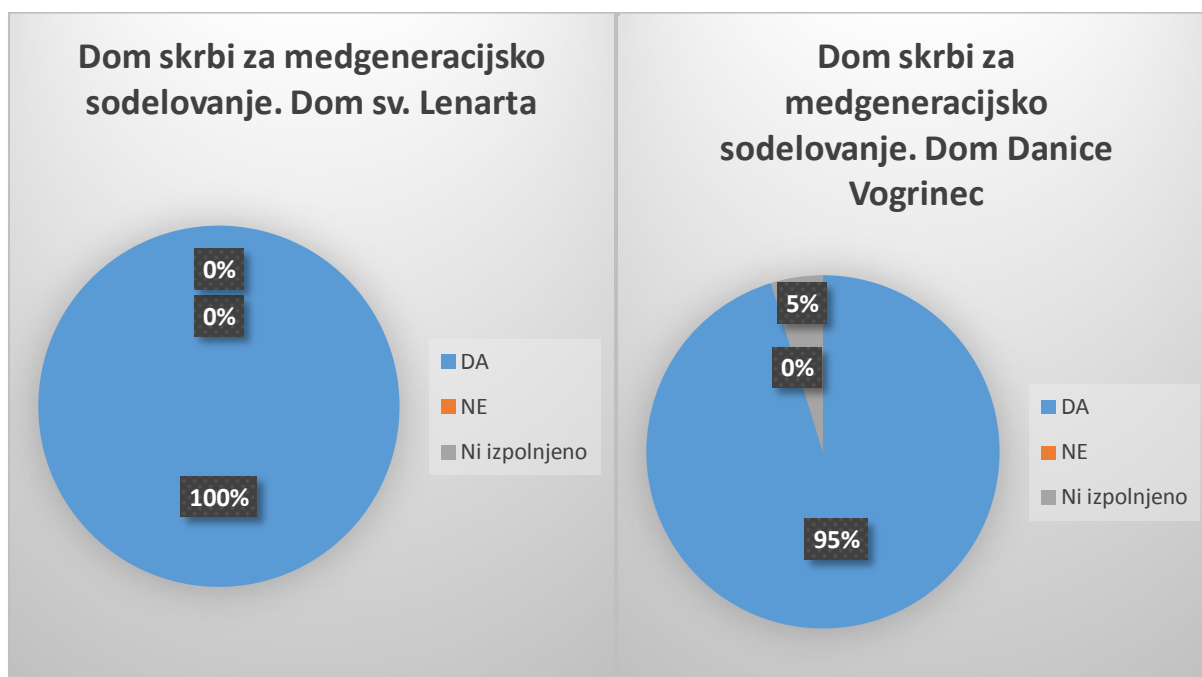
Graf št. 13: Strokovni delavci vas podpirajo in vam pomagajo.

Največji delež (86 %) anketirancev v domu sv. Lenarta se je strinjalo s trditvijo, 14 % pa se jih ni strinjalo s trditvijo. V domu Danice Vogrinc se večji delež (90 %) strinja s trditvijo, nobeden pa ni odgovoril, da se ne strinja z trditvijo. V domu Danice Vogrinc prav tako na trditev ni odgovorilo 10 % anketirancev. Ponovno menim, da niso želeli odgovoriti na vprašanje. Tudi tukaj bi bila možna izboljšava z pojasnilom.

Graf št. 14: Zaradi bivanja v domu je vaš občutek izoliranosti manjši.

V domu sv. Lenarta je največji delež anketirancev odgovorilo z ne (57 %), z da pa 43 % stanovalcev. V domu Danice Vogrinc jih je prav tako z ne odgovorilo največ (67 %), z da pa 24 %. V obeh domovih se stanovalci počutijo izolirano in bivanje v domu tega občutka ne zmanjšuje. Glede na odgovore v prejšnjih vprašanjih o dejavnostih in preživljanju časa, se stanovalci v domu še vseeno počutijo izolirane. Ta delež je za malenkost manjši v domu sv. Lenarta, kjer jih je tudi malo manj kot polovica odgovorila z da. V domu Danice Vogrinc 9 % ni odgovorilo na vprašanje o trditvi.

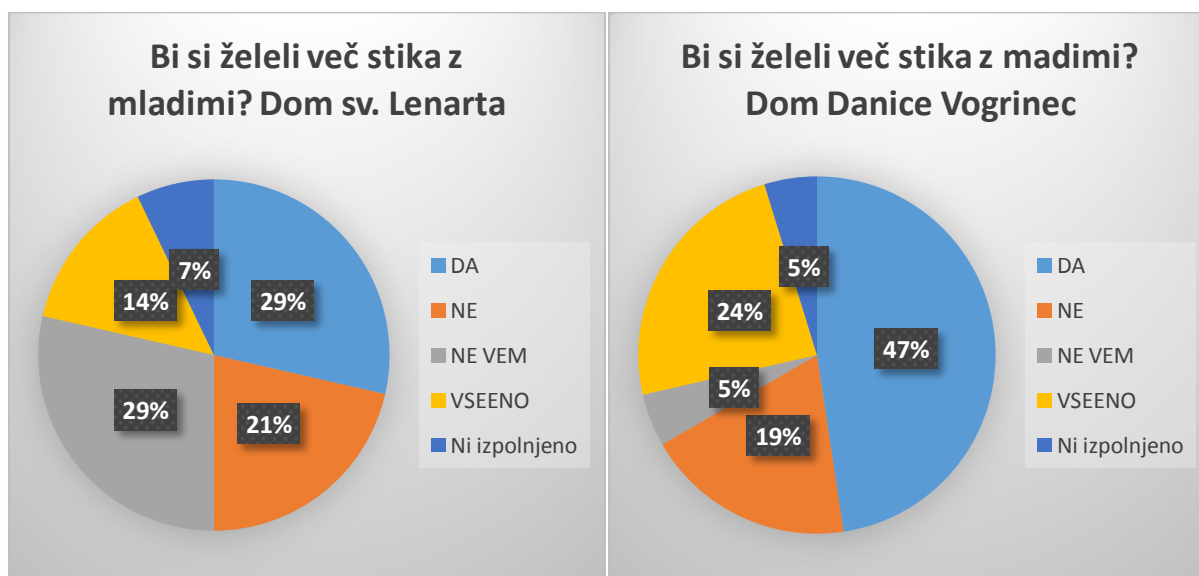
Graf št. 15: Dom skrbi za medgeneracijsko sodelovanje.

V domu sv. Lenarta je 100 % anketirancev odgovorilo, da dom skrbi za medgeneracijsko sodelovanje. V domu Danice Vogrinec se 95 % strinja, da dom skrbi za takšno sodelovanje. V nobenem od obeh domov ni nihče odgovoril z ne oziroma se ni strinjal s tem, da dom skrbi za medgeneracijsko sodelovanje. Torej tukaj so si vsi, ki so izpolnili to vprašanje, enotni, da se oba domova trudita in skrbita za medgeneracijsko sodelovanje. V drugem grafu en anketiranec (5 %) ni izpolnil vprašanja.

Graf št. 16: Dom z različnimi dejavnostmi spodbuja stike s svojci.

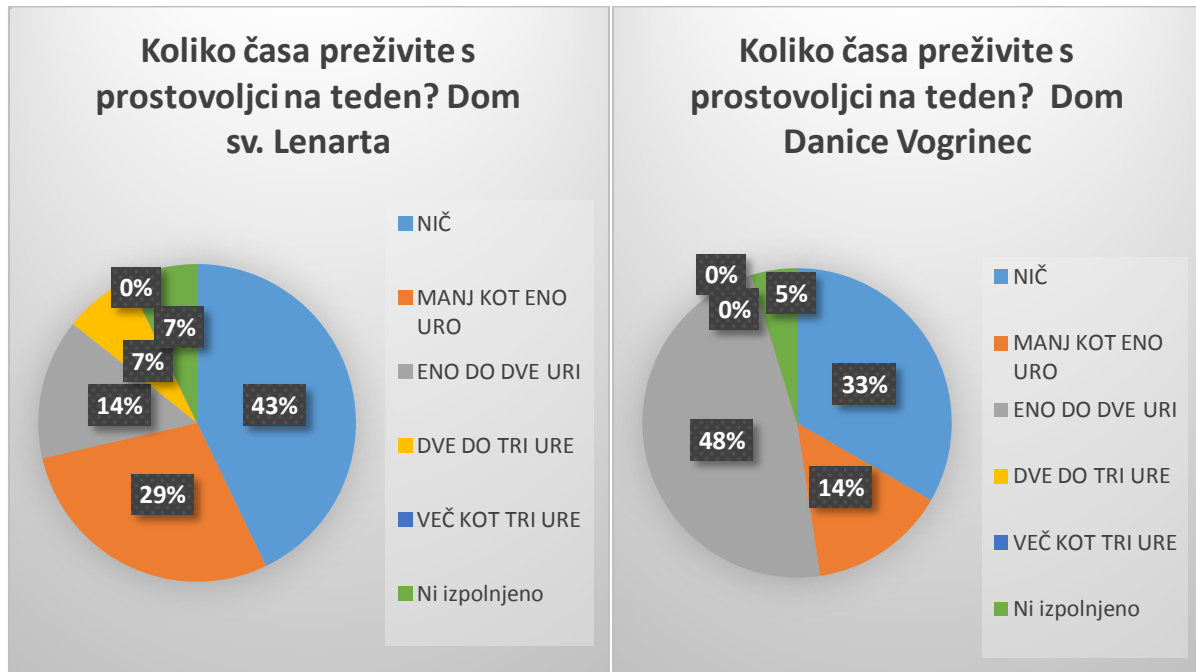
Večina anketirancev (86 %) obeh domov se strinja s trditvijo. Vsi, ki so vprašanje izpolnili v domu Danice Vogrinec (90 %), se strinjajo, da dom spodbuja stike z svojci. Nihče se ne strinja s trditvijo. V domu sv. Lenarta se strinja 79 %, ne strinja pa se s trditvijo 14 % anketirancev. V domu Danice Vogrinec 10 % anketirancev ni odgovorilo na vprašanje ob trditvi, v domu sv. Lenarta je ta delež nekoliko nižji, in sicer znaša 7 %.

Graf št. 17: Bi si želeli več stika z mladimi?

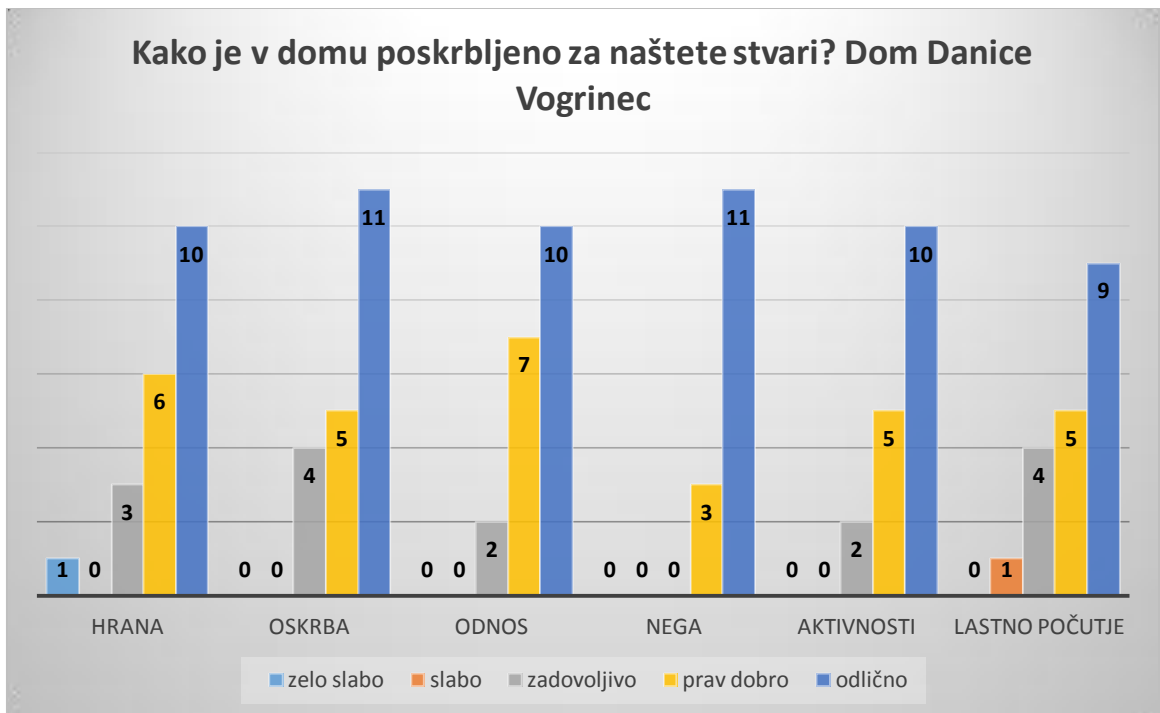
V domu sv. Lenarta si jih največ želi stika (29 %), enak delež anketirancev je odgovoril z ne vem (29 %). Najmanj jih je odgovorilo, da jim je vseeno (14 %). V domu Danice Vogrinec jih je največ odgovorilo, da si želijo več stika (47 %), najmanj pa da ne vejo ali niso izpolnili ankete. Čeprav ima dom Danice Vogrinec občutno več prostovoljcev, si njihovi stanovalci želijo še več

stika z mladimi. V domu sv. Lenarta pa jih je veliko neodločenih. Delež, ki si ne želijo več stika z mladimi je v obeh domovih nekje enak (Dom sv. Lenarta – 21%, Dom Danice Vogrinec – 9%). 3 % anketirancev niso odgovorili na vprašanje.

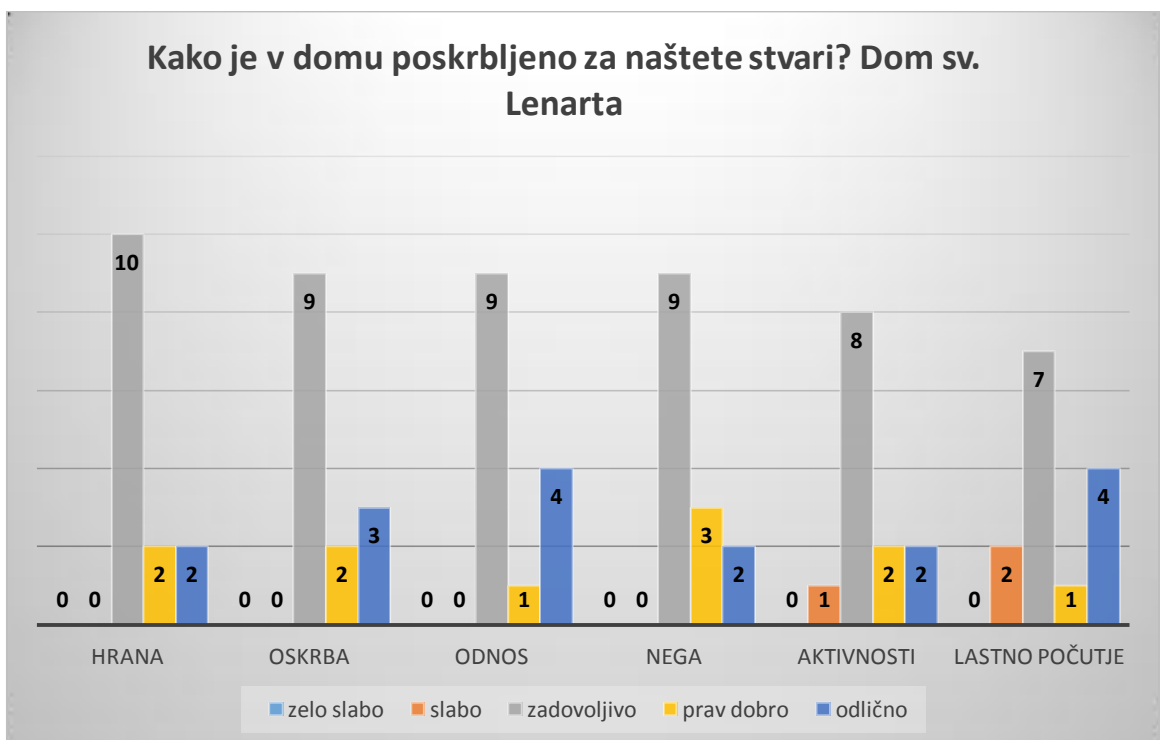

Graf št. 18: Koliko časa preživite s prostovoljci na teden.

Veliko anketirancev (37 %) se s prostovoljci ne družijo. Tako je predvsem, zato ker prostovoljci v domu obiskujejo enega stanovalca in zato posledično nekateri varovanci nimajo razpoložljivega prostovoljca. V domu Danice Vogrinec jih največ preživi s prostovoljci eno do dve uri na teden (48 %), v domu sv. Lenarta pa jih največ preživi manj kot eno uro na teden (29 %). Menim, da je temu tako tudi zaradi manjše razpoložljivosti s prostovoljci v domu sv. Lenarta. Najmanj jih je v domu Danice Vogrinec odgovorilo, da preživijo dve do tri ure (7 %), nihče ne preživi s prostovoljci več kot tri ure. V domu Danice Vogrinec jih najmanj preživi s prostovoljci manj kot eno uro, nihče pa ni odgovoril, da preživi dve do tri ure in več kot tri ure. 6 % jih ni izpolnilo vprašanja.

Graf št. 19: Ocena hrane, oskrbe, odnosa, nege, aktivnosti in lastnega počutja v domu Danice Vogrinec.

Graf št. 20: Ocena hrane, oskrbe, odnosa, nege, aktivnosti in lastnega počutja v domu sv. Lenarta.

V povprečju so stanovanjci v domu Danice Vogrinec bolj ocenili naštetih stvari. Večina v domu sv. Lenarta je izbrala sredinsko izbiro, torej zadovoljivo. Nekatere ankete so imele pripisano, da določenih stvari ne potrebujejo, npr. nege. Veliko anketirancev še v času ankete ni potrebovalo nege ali oskrbe, saj nekateri živijo v stanovanjih, ki so le del doma, nimajo pa celotne oskrbe, saj še večino del zmorejo sami. V domu Danice Vogrinec je največ anketirancev ocenilo hrano z odlično (50 %), najmanj jih je hrano ocenilo z zelo slabo (5 %). Oskrbo jih je največ ocenilo z odlično (55 %), najmanj z zadovoljivo (20 %). O odnosu sem spraševala že v prejšnjih vprašanjih, tukaj sem spraševala predvsem po splošnem odnosu. Odnos v domu Danice Vogrinec so ocenili največkrat z odlično oceno (53 %), najmanj pa jih je ocenilo odnos z zadovoljivo (11 %). Nego so največkrat ocenili z odlično (79 %), najmanj pa jih je ocenilo nego z prav dobro (21 %). Aktivnosti so prav tako ocenili največkrat z odlično (59 %), najmanj jih je dodelilo oceno zadovoljivo (12 %). Zadnja kategorija se je nanašala na lastno počutje v domu. Največ stanovalcev v domu Danice Vogrinec se je odločilo za odlično oceno (47 %), najmanj pa za slabo oceno (5 %). V domu sv. Lenarta jih je največ hrano ocenilo z zadovoljivo (71 %), najmanj pa s prav dobro in odlično (vsako posebej 14 %). Oskrbo so ocenili največkrat z zadovoljivo oceno (64 %), najmanj s prav dobro oceno (14%). Odnos so prav tako stanovanjci ocenili največkrat z zadovoljivo (64 %), ocena z najnižjim deležem pa je bila prav dobro (7 %). Nega je bila ocenjena najbolj številčno z oceno zadovoljivo (64 %), najmanjši delež je dobila odlična ocena (3 %). Aktivnosti so dobile največ zadovoljivih ocen (62 %), najmanj pa slabih ocen (8 %). Lastno počutje so stanovanjci ocenili največkrat z zadovoljivo (50 %), najmanjkrat pa z prav dobro (7 %).

Kot lahko vidimo, so stanovanjci v domu Danice Vogrinec bolj ocenili vse kategorije kot v domu sv. Lenarta. Kot opombo moram dodati, da podatek o najmanjšem deležu ocene ne zajema ocen, kjer ni odgovoril nobeden od stanovalcev.

10 INTERVJU

10.1 OVREDNOTENJE INTERVJUJEV

Intervjuvala sem gospo Mirjano Schlauer, ki je svetovalna delavka v domu Danice Vogrinec, in gospo Alenko Vadljo, ki dela v socialni službi v domu sv. Lenarta. Od obeh intervjuvank sem dobila koristne odgovore glede prostovoljstva in sodelovanje. Oba domova sodelujeta z okoliškimi šolami, tudi z nekaterimi bolj oddaljenimi. Dom Danice Vogrinec svoje prostovoljce izobrazi preko mentorjev na šolah in slovenske filantropije, dom sv. Lenarta pa ima svoje usposabljanje in uvodna srečanja. Oba domova organizirata evalvacije in sestanke s prostovoljci in stanovalci. Oba domova imata sestanke s prostovoljci (dom Danice Vogrinec ima evalvacije s prostovoljci bolj v okviru, kamor pa so tudi povabljeni) in stanovalci, ker želijo dobiti povratne informacije o aktivnostih in dejavnostih. Na podlagi teh povratnih informacij pa načrtujejo za naprej oziroma se trudijo izboljšati pomanjkljivosti. Oba domova v svoje aktivnosti in prireditve vključujeta prostovoljce ter organizacije s katerimi sodelujeta. Vsak dom ima svoje posebnosti, ki so predvsem odvisne od sodelovanja šol in prostovoljcev. V obeh domovih prostovoljci z stanovalci počnejo podobne stvari, kot so sprehodi, druženja itd. Obe intervjuvanki pa se strinjata, da mora prostovoljec, ki bi želel opravljati takšno delo, imeti čut za sočloveka in ljubezen do takšnega dela. Seveda mora biti tudi odgovoren in predan temu, kar dela.

Oba domova sta zelo angažirana na področju medgeneracijskega sodelovanja, predvsem z okoliškimi šolami in vrtci. Oba domova pa tudi sodelujeta z lokalnimi organizacijami. Gospa Mirjana Schlauer iz doma Danice Vogrinec je izpostavila sodelovanje z Infopeko in slovensko filantropijo, gospa Alenka Vadlja pa sodelovanje z lokalnimi društvi in srednjo zdravstveno šolo Maribor in Murska Sobota.

11 SKLEPI

11.1 HIPOTEZE

1. *V zasebnem domu so varovanci zadovoljnejši s ponudbo kot v javnem domu.*

Anketa je pokazala, da so anketiranci glede na splošno oceno slabše ocenili zasebni dom. V domu Danice Vogrinec prevladuje pri vseh kategorijah odlična ocena (hrana – 50 %, oskrba – 55 %, odnos – 53 %, nega – 79 %, aktivnosti – 59 %, lastno počutje – 47 %). V domu sv. Lenarta pa prevladuje zadovoljiva ocena (hrana – 71 %, oskrba – 64 %, odnos – 64 %, nega – 64 %, aktivnosti – 62 %, lastno počutje – 50 %). Torej je ta hipoteza ovržena.

2. *V zasebnem domu je ponudba bolje ocenjena – predvsem zaradi boljšega izhodišča pri individualni obravnavi.*

Ta hipoteza je ovržena, saj je splošna ocena v domu Danice Vogrinec bolje ocenjena kot v domu sv. Lenarta. Splošna ocena iz podatkov iz doma Danice Vogrinec je 4,39 (hrana – 4,20; oskrba – 4,35; odnos – 4,42; nega – 4,78; aktivnosti – 4,47; lastno počutje – 4,15), v domu sv. Lenarta pa je splošna ocena 3,35 (hrana – 3,42; oskrba – 3,57; odnos – 3,64; nega – 3,50; aktivnosti – 3,38; lastno počutje – 3,5).

3. *V javnem domu je organiziranih več prostovoljcev, zato je posledično tudi več prireditev, dejavnosti ...*

Več prostovoljcev je v javnem domu, kar se pozna na razpoložljivosti prostovoljcev med varovanci. Po tabeli št. 4 v nalogi vidimo, da ima dom Danice Vogrinec 3 dejavnosti več, ki se jih udeležujejo stanovalci, kot dom sv. Lenarta. Za točno število dejavnosti bi morali pogledati kakšne dokumente v obeh domovih in primerjati število. Dom Danice Vogrinec ima tudi več lažje dostopnih šol, prostovoljci prihajajo večinoma iz srednjih šol, ki imajo bližje do doma Danice Vogrinec.

4. *Pomen doma je za stanovalce v obeh domovih zelo visok.*

Ta hipoteza se je definitivno potrdila, saj so vsi stanovalci pod pomen doma navajali pozitivne stvari (vse – 29 % in 32 %; veselje, oskrbo, varnost – 43 % in 14 %; nov dom – 23 %). Največkrat so se v domu sv. Lenarta pojavili naslednji odgovori: vse (29 %); veselje, oskrbo, varnost (43 %) in zatočišče (14%). V domu Danice Vogrinec se največkrat pojavijo odgovori: vse (32 %); nov dom (23 %) in celotni oskrbo ter varnost (14 %).

5. *Odnosi med strokovnimi delavci in varovanci doma so v obeh domovih enakopravni in brez razlik.*

Večina (83 %) iz obeh domov se strinja s trditvijo, podano v vprašalniku (Za odnose med varovanci doma in strokovnimi delavci lahko rečete, da so enakopravni). Tisti, ki so rekli, da so odnosi neenakopravni, predstavljajo 9 % v obeh domovih. Hipoteza je potrjena.

6. *Oba domova skrbita za medgeneracijsko sodelovanje, vendar bi si starejši želeli še več stika z mlajšo generacijo.*

Varovanci obeh domov se enotno strinjajo (97%), da domova skrbita za medgeneracijska sodelovanja. Veliko anketirancev (34 %) je neopredeljenih glede tega, ali bi si želeli več stika ali ne, vendar pa je takih, ki si več stika ne bi želeli, relativno malo (20 %) in številčno podobno v obeh domovih (dom Danice Vogrinc – 19 %, dom sv. Lenarta – 21 %). Še vedno si želijo več stika varovanci v domu Danice Vogrinc (dom Danice Vogrinc – 47 %, dom sv. Lenarta – 29 %).

11.2 MOŽNE IZBOLJŠAVE

Če bi imela možnost, bi vzorec anketirancev povečala, vendar sta mi to preprečila bolezen in razhajanje okužb v času raziskovanja. S povečanjem vzorca bi vključila več domov, vključila bi prostovoljce in organizacije, ki sodelujejo z domovi. Tako bi bil vzorec bolj reprezentativen, zaključki in sklepi pa objektivnejši. Kot sem že omenila, bi nekatera vprašanja še nadgradila s pojasnili anketirancev, vendar že zdaj nisem dobila obrazložitvev pri nekaterih vprašanjih.

11.3 POVZETEK REZULTATOV IN NOVA SPOZNANJA

Spoznala sem, da obstajajo razlike med zasebnim in javnim domom, vendar so manjše, kot včasih mislimo. Ugotovila sem, da so dejavnosti v obeh domovih zelo pestre in vsak dom ima svoje posebne dejavnosti, ki so omenjene v intervjujih.

Zaradi staranja prebivalstva in naraščanja povprečne starosti, se pomen starostnikov v družbi povečuje. Zato je tudi pomembno, da starostniki niso potisnjeni na rob, ampak se tretje življenjsko obdobje proučuje in raziskuje. Na trgu se je ustvarila tudi tržna niša na področju izobraževanja v tretjem življenjskem obdobju.

Cilj naloge je dosežen, saj sem preučila literaturo, preko anket in intervjujev ovrednotila hipoteze in poiskala razlike ter podobnosti med obema domovoma.

11.4 DRUŽBENA ODGOVORNOST

S to raziskovalno nalogo sem želela raziskati možne razlike med javnimi in zasebnimi domovi s koncesijami. Želela sem opozoriti na starostnike kot skupino v družbi, ki je nekoliko odrinjena na stran in včasih tudi stigmatizirana. V Sloveniji je zelo prisotna diskriminacija starejših, ki se je prvič pojavila med industrijsko revolucijo, saj se je pojavila potreba po čilih, mladih in zdravih delavcih. Od takrat predsodki še samo rastejo na različnih področjih (omejevanje pravic, neinformiranost o pravicah in nedosegljivost socialnih pravic) (Kersnik, 2008, 17–18). Predstavila in pokazala sem razlike in podobnosti med javnimi in zasebnimi domovi, katere prej niso bile tako znane. Dotaknila sem se tudi teme prostovoljstva v domovih za starejše in s tem upam, da bom koga spodbudila k prostovoljstvu. Zadnje raziskave namreč kažejo, da s(m)o mladi apatični in apolitični, prostovoljstvo pa lahko spodbudi aktivnost mladih.

12 ZAKLJUČEK

Staranje prebivalstva je aktualna tema, ki se je ljudje velikokrat premalo zavedamo ali pa smo premalo informirani o njej. Upam, da bom bralce naloge opomnila na neutemeljene predsodke in stereotipe družbe o tretjem življenjskem obdobju ter jih opomnila, da so starostniki velikokrat odrinjeni na rob družbe.

V empiričnem delu sem v anketi ugotavljala razlike med zasebnim in javnim domom. Zanimalo me je predvsem, ali obstajajo razlike med javnim in zasebnim domom v hrani, oskrbi, odnosu in aktivnostih. Ugotovila sem, da te razlike obstajajo, vendar niso tako velike. Po splošnih ocenah stanovalcev obeh domov, pa je boljšo oceno prejel dom Danice Vogrinec (4,39), ki predstavlja javni dom. Pri nekaterih vprašanjih (graf št. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18) nisem dobila odgovora od vseh anketirancev. Predvidevam, da so vprašanja bila zanje sporna in zato niso želeli odgovoriti.

V intervjuju sem obe strokovni delavki v domovih povprašala o ponudbi doma, predvsem o sodelovanju domov s prostovoljci. Oba domova sodelujeta s prostovoljci, vendar dom sv. Lenarta razpolaga z manjšim številom prostovoljcev kot dom Danice Vogrinec. Slednji ima v bližini več šol, bližje so tudi srednje šole v Mariboru. Oba domova sta vesela vsakršnega sodelovanja s šolami, vrtci ali drugimi organizacijami.

13 PRILOGE

13.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

ANKETA

Pozdravljeni!

V okviru projekta Mladi za napredek Maribora raziskujem 3. življenjsko obdobje. Prosila bi za Vašo pomoč, in sicer tako, da izpolnite to anketo. Anketa je anonimna in pridobljeni podatki bodo uporabljeni le za potrebe raziskovalne naloge v omenjenem projektu.

Spol: M Ž

Starost: _____

Poklic, ki ste ga opravljali: _____

1. Kaj Vam pomeni dom?

2. Ali menite, da si domsko oskrbo lahko privošči vsak državljan Slovenije?

a) DA

b) NE

3. Ali bi Slovenija kot socialna država morala za to poskrbeti?

a) DA

b) NE

4. Ali bi po vašem mnenju domska oskrba morala biti socialna pravica vsakega državljana?

a) DA

b) NE

5. Prosti čas preživljam:

a) Sam.

b) Z drugimi varovanci v domu.

c) Zaposlenimi.

d) Družino.

e) Soprogom.

f) Drugo: _____.

6. Dejavnosti, ki bi si jih vi želeli:

7. Dejavnosti, ki se jih udeležujete:

8. Kateri od naštetih dejavnikov po vašem mnenju najbolj vplivajo na staranje človeka?
Izberite dva.

- a) stres
- b) bolezni
- c) slabša prehrana
- d) težko, naporno delo
- e) pomanjkljiva telesna aktivnost
- f) pogosto pitje alkohola
- g) kajenje
- h) drugo: _____

9. Kakšen odnos ima po vašem mnenju družba do ljudi v tretjem življenjskem obdobju?

- a) zelo dober
- b) dober, soliden
- c) sprejemljiv, zadovoljiv
- d) slab
- e) zelo slab

Obrazložitev:

10. Za odnose med varovanci doma in strokovnimi delavci lahko rečete,

- a) da so enakopravni DA NE
- b) da vam strokovni delavci pomagajo in vas podpirajo DA NE

11. Zaradi bivanja v domu je vaš občutek izoliranosti v domu manjši.

- a) DA
- b) NE

12. Dom skrbi za medgeneracijsko sodelovanje.

- a) DA
- b) NE

13. Dom z različnimi dejavnostmi vzpodbuja stike s svojci.

- a) DA
- b) NE

14. Bi si želeli več stika z mladimi?

- a) Da.
- b) Ne .
- c) Ne vem.
- d) Vseeno.

15. Kolki časa sedaj preživite s prostovoljci na teden?

- a) Nič.
- b) Manj kot eno uro.
- c) Ena do dve uri.
- d) Dve do tri ure.
- e) Več kot tri ure.

16. S križcem ocenite, kako je v vašem domu poskrbljeno za naštete stvari:

//////////	Zelo slabo	Slabo	Zadovoljivo	Prav dobro	Odlično
Hrana					
Oskrba					
Odnos					
Nega					
Aktivnosti					
Lastno počutje					

Hvala za Vaš čas in sodelovanje!

13.2 VPRAŠANJA ZA INTERVJU

1. Kakšno je sodelovanje med domom in šolami (kako bi ga Vi ocenili)?
2. Koliko šol/prostovoljcev sodeluje?
3. Bi si želeli več sodelovanja? Bi si več sodelovanja želeli varovanci doma?
4. Kaj prostovoljci in varovanci počnejo skupaj? Koliko časa na teden preživijo skupaj?
5. Bi izpostavili kakšne posebnosti sodelovanja med prostovoljci in varovanci doma?
6. Se lahko kot prostovoljec pridruži kdorkoli (tudi posameznik, brez posredovanja šole ali kakšne druge ustanove)?
7. Imajo prostovoljci kakšno uvodno usposabljanje? Imate z njimi kakšne evalvacije ali sestanke?
8. Kdo je po Vašem mnenju primeren za takšno vrsto prostovoljstva pri Vas?
9. Kakšna je Vaša ocena ponudbe doma? Se ponašate s kakšnimi posebnostmi, ki Vas razlikujejo od drugih domov (bi jih izpostavili)?

13.3 INTERVJU V DOMU SV. LENARTA

Intervju je bil opravljen 31. 1. 2014 ob 9.32 v domu sv. Lenarta v Lenartu. Intervjuvala sem go. Alenko Vadlja, ki v domu dela v socialni službi.

Kakšno je sodelovanje med domom in šolami (kako bi ga Vi ocenili)?

»Naš dom kar v redu sodeluje. Sodelujemo tukaj z OŠ Lenart, prihajajo v bistvu učenci višjih razredov enkrat na teden v dom in se družijo z stanovalci preko družabnih iger. Drugače pa sodelujemo pač tudi z srednjimi šolami, nekako najbolj z Srednjo zdravstveno in kozmetično šolo Maribor, pa tudi z Zdravstveno šolo iz Murske Sobote. Tukaj pa pač dijaki prihajajo enkrat na teden in opravljajo prostovoljno delo. Drugače pa seveda sodelujemo tudi skozi leto recimo v sklopu različnih prireditev. Iz vrtca pridejo recimo kdaj in naredijo kak nastop. Tudi z osnovno šolo imamo kdaj kake delavnice, ne samo z to tukaj v Lenartu, ampak pač tudi mogoče z kakšnimi okoliškimi šolami. Recimo imeli smo nazadnje v lanskem letu z OŠ Voličina, pa so tri dni prihajali sem in smo imeli pač različne stvari. En dan smo ustvarjali, en dan smo šli na sprehod pač stanovalci in učenci skupaj ... Tako da v bistvu spodbujamo sodelovanje. Nekako imamo zdaj že ustaljeno Medgeneracijski tabor, po navadi to v mesecu juniju poteka z Škofijsko gimnazijo oz. s tem dijaškim domom Antona Martina Slomška. In v bistvu takrat pridejo, ena skupina dijakov iz tega dijaškega doma in so tri dni tudi pri nas tukaj, v bistvu tudi tukaj prespijo. Do zdaj smo imeli dva taka tabora in se je v bistvu tudi zelo v redu obneslo. Enako potem tudi sodelujejo z stanovalci oziroma se družijo z njimi, pač preko teh različnih zaposlitvenih aktivnosti. Pa tudi npr. ko imamo kakšne piknike, kot je npr. kosanje piknik ali pa sladolezni piknik, tudi morda se povežemo z kakšno šolo pa potem enako sodelujemo.«

Koliko šol/prostovoljcev sodeluje?

»Ja, zdaj mi imamo prostovoljce v bistvu tako: te pač, ki so dijaki, ki pač sodelujejo preko šole, ker pač morajo preko šolskih obveznih vsebin napraviti to prostovoljno delo in so se odločili za našo organizacijo. Imamo pa v bistvu tudi starejše prostovoljce. To pa so npr. takšni, ki so tukaj iz lokalnega območja. Poleg tega pa sodelujemo tudi z društvom upokojencev Lenart. Zdaj sicer oni enako kot recimo učenci iz OŠ Lenart, prihajajo dvakrat v mesecu in v bistvu z stanovalci kartajo. Na nek način to tudi lahko opredelimo kot prostovoljno delo, ampak v bistvu je to bolj kot druženje. Mislim, da je zdaj tam nekje vsega skupaj 7–8 (prostovoljcev), pač tudi ti starejši prostovoljci, ki so zraven s temi dijaki. Nekje tu tak približno. Letos je v

bistvu kar, misim zdaj v tem šolskem letu pa od lani pa do letos, ko se šteje, imamo kar no, je kar dosti prostovoljcev. »

Bi si želeli več sodelovanja? Bi si več sodelovanja želeli varovanci doma?

»Tak bom rekla ... so veseli, ne, sigurno. Zdaj ... Nekateri ja, nekateri ne, ker je pač odvisno, kako so pač tudi prej imeli stik. Mislim pa, da pač mi zelo spodbujamo to sodelovanje s prostovoljci. Vedno je dobrodošlo, ker pač pri nas je prostovoljno delo v obliki osebnega družabništva. Kar pomeni da tako ti mladi prostovoljci, kot tudi starejši, v bistvu obiskujejo stanovalce. Zdaj, po navadi je individualno, da pač enega obiskuje nekdo. Je pa tudi recimo skupinsko. Tako da ... so veseli in mislim, da nikdar ni preveč, no, tako bom rekla.«

Kaj prostovoljci in varovanci počnejo skupaj? Koliko časa na teden preživijo skupaj?

»Zdaj recimo ti, ki individualno prihajajo, po navadi se pogovarjajo, gredo tudi na kakšen sprehod, tudi se igrajo kakšne družabne igre, morda tudi kaj prečitajo. V bistvu pač namenjeno je, da nekako tudi ti prostovoljci spoznajo življenjski svet ljudi, pa tudi v bistvu kako poteka življenje v domu. Stanovalci jim v bistvu kar veliko povejo tudi o sebi. Gre se tudi za ta nek prenos izkušenj, zato ker v bistvu tudi stanovalci povejo kako je bilo včasih, ne, ko pa so oni bili mladi in pa prostovoljci seveda tudi povedo kako pa je zdaj. In obstaja v bistvu ta prenos teh medsebojnih izkušenj, kako je danes, kako je bilo včasih. Drugače pa ja, sprehodi, tudi mogoče recimo ena starejša prostovoljka sodeluje tudi pri eni aktivnosti, pri bralni urici. Tako da se v bistvu tam tudi kaj prečita oziroma na koncu se tako vedno potem nek pogovor na to temo ... Pač namen je temu osebnemu družabništvu, da v bistvu prostovoljci na tak način nekako dopolnijo našo dejavnost, ki jo pač stanovalcem nudimo in s tem tudi pripomorejo pač da stanovalci nekako recimo aktivno preživljajo svoj prosti čas oziroma morda bolj kakovostno preživljajo svoj čas.«

Bi izpostavili kakšne posebnosti sodelovanja med prostovoljci in varovanci doma?

»Ja, mogoče ravno ta medgeneracijski tabor, zdaj ravno ne vem kako imajo drugi domovi, ampak je recimo ravno ta posebnost, da ostanejo tukaj, ne. Da takrat ko imamo ta tabor, da pač v bistvu tudi prespijo v naši hiši, zato ker pač mi imamo tudi oskrbovana stanovanja in zdaj je bilo recimo vedno možnost, da smo jim potem lahko tudi zagotovili, da so lahko pri nas dijaki prespali. Ker je mogoče to res tista posebnost, da so v bistvu potem res 2 oziroma 3

dni vpeti tukaj v celotno dogajanje, ne samo v dopoldanskem času, ampak tudi v popoldanskem času.«

Se lahko kot prostovoljec pridruži kdorkoli (tudi posameznik, brez posredovanja šole ali kakšne druge ustanove)?

»Ja, sej pravim, ne ... V bistvu so tukaj tudi z lokalnih območij. Zdaj sicer, lahko pa č... potem se dogovorimo in vidimo na kak način bi recimo kot prostovoljec nekdo lahko sodeloval, ne. Drugače pa ja na pobudo različnih šol oziroma pač tudi organizacij, tako kot sem rekla društvo upokojencev. Mogoče tudi te, ko so ti aktivni, npr. aktiv kmečkih žena.«

Imajo prostovoljci kakšno uvodno usposabljanje? Imate z njimi kakšne evalvacije ali sestanke?

»Ja, vedno imamo uvodno srečanje, da se jim vse razloži. Potem tudi, da se spoznajo z stanovalci in pa seveda tekom prihajanja, sploh ti mlajši prostovoljci, ki pač v okviru šole, imamo ja srečanja, sigurno. Pa tudi smo jim drugače na voljo, v primeru kakšnih težav ali vprašanj.«

Kdo je po Vašem mnenju primeren za takšno vrsto prostovoljstva pri Vas?

»Tak bom rekla ... Nekdo, ki v bistvu pač si želi tega stika z starejšimi ljudmi, ki ga pač v bistvu veseli to delo z ljudmi, ker je to na nek način stik z ljudmi, in pa pač predvsem z starejšimi ljudmi. Da imajo čut do sočloveka, to se mi pač zdi pomembno.«

Kakšna je Vaša ocena ponudbe doma? Se ponašate s kakšnimi posebnostmi, ki Vas razlikujejo od drugih domov (bi jih izpostavili)?

»Ja, to je zdaj malo subjektivno, ne. (smeh) Sej pravim ... jaz bom tak rekla, mi se trudimo pač da tudi kakšne stvari izboljšamo vedno. Recimo, da se zaključi prostovoljno delo, ne, oziroma, ko so ti medgeneracijski tabori, da dobimo neke povratne informacije. Tudi od udeležencev, seveda pa tudi od stanovalcev. Tako kot imamo s prostovoljci neka srečanja, tekom opravljanja dela, pač imamo tudi z stanovalci. V bistvu jih povprašamo kako poteka, kako se v bistvu počutijo, če je vse v redu ... Tako da nam je pač zelo pomembno to, da dobimo te neke povratne informacije in potem na podlagi tega se v bistvu trudimo pač spremenit, izboljšat. Jaz mislim, da imamo trenutno kar v redu razvito prostovoljno dejavnost pri nas.«

Hvala za sodelovanje.

13.4 INTERVJU V DOMU DANICE VOGRINEC

Intervju je bil opravljen 31. 1. 2014 ob 11.21 v domu Danice Vogrincec v Mariboru, enota Pobrežje. Intervjuvala sem go. Mirjano Schlauer, ki v domu dela kot svetovalna delavka.

Kakšno je sodelovanje med domom in šolami (kako bi ga Vi ocenili)?

»To je odvisno od doma do doma. V našem domu je, moram reči, odlično. Ker glede na to, da imamo vsako leto več prostovoljcev, pa ne samo številčno, ampak kvaliteta je drugačna. Včasih se je masa dijakov, seveda odvisno od tega kako jih šola motivirala, vključila in hitro opustila. Zdaj se odločajo ti odgovorni mladi, tak da ni samo »poskusi varianta«, ampak vztrajajo do konca.«

Koliko šol/prostovoljcev sodeluje?

»Sodelujejo torej vse gimnazije mariborske, ekonomska šola, zdravstvena šola, dijaški dom Lizike Jančar. Okoliške osnovne šole, to se pravi tukaj na Pobrežju 3, na Taboru 2-3. Prostovoljcev pa 100 dijakov, to so prostovoljci, ki se individualno vključijo v delo z starostniki, plus tiste skupinske oblike druženja v obliki kakega prostovoljskega projekta. To je v celotnem našem domu.«

Bi si želeli več sodelovanja? Bi si več sodelovanja želeli varovanci doma?

»Naši stanovalci imajo individualno obliko sodelovanja, imajo dovolj. Ampak glede na to, da smo ljudje tudi živa materija, ki se tudi spreminja, to se pravi eni odhajajo, eni odhajajo domov, eni odhajajo za vedno, torej smrt ni naša neznanka tukaj v domu. Vedno je kaki novi stanovalec, ki se lahko vključi. Tak da jaz mislim, da zadostuje število prostovoljcev, ker poleg teh dijakov prostovoljcev mi gostimo tudi prostovoljce, ki so bodisi upokojenci, bodisi pa aktivno prebivalstvo, ki je trenutno brez službe. Tudi nekaj študentov imamo.«

Kaj prostovoljci in varovanci počnejo skupaj? Koliko časa na teden preživijo skupaj?

»Zdaj ta individualna oblika druženja, če se na to osredotočimo. Kar se tiče dijakov je v programu zastavljena 1 ura na teden, plus te skupinske oblike druženja, parkrat na leto imamo določene delavnice, ne. To je to. Imamo pa delavnice tudi z osnovnošolci, to se pravi

tiste skupinske oblike druženja, družabne igre, branje, obnova kakih zgodb, ne. Ali pa babice in dedki pripovedujejo, ko so v vlogi prostovoljca dejansko naši starostniki, naši stanovalci. Ja to je to. Individualno pa v glavnem največ se pogovarjajo, hodijo na sprehode, družabne igre igrajo, hodijo skupaj na prireditve, tiste, ki se dogajajo v domu. Obvezno prostovoljce povabimo na naše izlete, ki jih imamo skupaj enkrat letno, ali pa če gremo na kak ogled predstave, ali kaj takega so deležni povabila so deležni tudi prostovoljci.«

Bi izpostavili kakšne posebnosti sodelovanja med prostovoljci in varovanci doma?

»Od ostalih domov... Ja mogoče sem to pozabila. Mi smo v tem združenju prostovoljskih organizacij v Mariboru, člani že 4-5 let in z Infopeko intenzivno sodelujemo. Ja, razlikujemo se od drugih domov po tem, da smo deležni recimo, da smo aktivni pri teh skupnih oblikah prostovoljskega druženja. To se pravi, recimo pri projektu Dan za spremembe, festival prostovoljstva, pa še kaj bi se našlo. »

Se lahko kot prostovoljec pridruži kdorkoli (tudi posameznik, brez posredovanja šole ali kakšne druge ustanove)?

»Ja, pristopi do nas. Ampak, tak je, to so dijaki prostovoljci so kategorija, ki jo zakon o prostovoljstvu nekoliko drugače obravnava, in sicer pristopijo na razgovor, vendar jih vedno jih jaz kot vodja ali pa mentor tukaj v domu, napotim na mentorja na šoli. Zato ker vendar dijaki prostovoljci niste polnoletne osebe. Načeloma polnoletna oseba lahko pristopi, čeprav je v zakonu poudarek na teh nevladnih organizacijah, ki imajo drugačno obliko beleženja katere se tudi mi držimo. V lanskem letu smo imeli čez 2272, nimam točno številke v glavi, opravljenih ur v domu in to je ogromno.«

Imajo prostovoljci kakšno uvodno usposabljanje? Imate z njimi kakšne evalvacije ali sestanke?

»Prostovoljci imajo vsako leto uvodno usposabljanje, ki ga organizira in izvaja slovenska filantropija vsako leto. Evalvacije imajo bolj dijaki z mentoricami na šoli. Tukaj pa je individualna oblika... Moram reči, da nas včasih tudi šola, torej mentorji na šoli, povabijo tak da tudi mi mentorji iz domov.. Tore jaz sem vodja programa, vendar so mentorji v domu tudi ostali moji kolegi, socialni delavci in socialne delavke. Zdaj pa ta trenutek, kdo to izvaja težko rečem.«

Kdo je po Vašem mnenju primeren za takšno vrsto prostovoljstva pri Vas?

»Odlično vprašanje. Afiniteta do dela z starimi, sigurno. Ni pomembna starostna skupina, pomemben je ta odnos do starostnikov, želja do druženja, komunikativnost. Pa mogoče ne niti toliko komunikativnost, kot takšna, ker imamo dijake prostovoljce, imam izkušnje, ki leta in leta hodijo, ki niso komunikativni. Celó mentorica ene šole je povedala, da je deklica bila neopazna pod narekovaji v šoli, ampak taka tiha in tiha je bila tudi v domu. Ampak je k naši stanovalki hodila do njene smrti. Se pravi, ko je že ona sama bila študentka. Se pravi, samo afiniteta do dela s starimi in pripravljenost za sodelovanje, seveda mora imet tudi neke kvalitete. Torej mora bit odgovoren, mora biti dosleden, mora se držat dogovora, ker naši stanovalci so zelo odprti, želijo si sodelovanja s prostovoljci, vendar neka pravila se morajo spoštovat. Prostovoljstvo pomeni, funkcionira na principu »daj-dam« in pomeni tudi neko obvezo, ne samo »Aha jaz sem prišel in naredil uslugo nekemu.« Vedno jih opremimo z informacijo, da so naši stanovalci nekateri sami, pa niso osamljeni. Ampak če so tisti, ki so osamljeni pripravljeni sodelovat, niso od tega odvisni oziroma vsak prostovoljec, ki nekaj da je tudi dobi. In zato tudi mora biti ... tega se mora zavedati, ne rabi biti hvaležen, ampak se tega mora zavedat in to mora tudi spoštovat. In kako spoštuješ nekaj, potem temu sledi tudi to, da si dosleden, da se držiš dogovora, da če kaj ne moreš prides sporočit, se opravičiš, prestaviš.«

Kakšna je Vaša ocena ponudbe doma? Se ponašate s kakšnimi posebnostmi, ki Vas razlikujejo od drugih domov (bi jih izpostavili)?

»Zelo odprti dom smo. Mogoče nas ta velikost naša, ta naša številčnost, bodisi s strani stanovalcev ali pa zaposlenih. Definitivno nas ... po tem se razlikujemo od drugih domov. Ampak dobra stran tega je tudi to, da sprejmemo več ljudi, več se udeležujemo kakih dogodkov, aktivnosti, več smo vidni prepoznavni. Hkrati smo seveda zato ker smo odprti, zato ker smo tako številčni, se več projektov pri nas spelje in izvaja.«

Hvala za sodelovanje.

VIRI IN LITERATURA

ACCETTO, B. 1987. Starost in staranje. Ljubljana: Cankarjeva založba.

KOMADINA, R., SMRKOLJ V. 2004. Gerontološka travmatologija. Celje: Grafika Gracer.

MALI, J. 2008. Od hiralnic do domov za stare ljudi. Ljubljana: Boex, Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

ZAVOD RS ZA STATISTIKO. 2005. Slovenija v številkah. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za statistiko.

ZAVOD RS ZA STATISTIKO. 2012. Slovenija v številkah. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za statistiko.

ZAVOD RS ZA STATISTIKO. 2013. Slovenija v številkah. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za statistiko.

SSKJ. 2000. Slovar slovenskega knjižnega jezika [Online]. Dostopno na URL naslovu:

<http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html> [2.2.2014]

DOM LENART. Dom sv. Lenarta [Online]. Dostopno na URL naslovu:

<http://www.domlenart.si/> [31.1.2014]

DOM DANICE VOGRINEC. Dom Danice Vogrinec Maribor [Online]. Dostopno na URL naslovu:

<http://www.danica-vogrinec.si/> [31.1.2014]

DARJA KRESNIK. Udeleženci univerze za tretje življenjsko obdobje in njihove izobraževalne značilnosti: primer Univerze za tretje življenjsko obdobje Celje [Online]. Dostopno na URL naslovu: <http://www.pedagogika-andragogika.com/files/diplome/2008-Kresnik-Darja.pdf> [9.2.2014]

STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE. Otroci v Sloveniji [Online]. Dostopno na URL

naslovu: https://www.stat.si/novice_poglej.asp?ID=744 [9.2.2014]